

VIIPURIN SUOMALAISEN
KIRJALLISUUSSEURAN
toimitteita

6

Helsinki 1983

ISBN 951-95402-6-1

Helsingin Paino Oy

Kyllikki Wikström

Torkkelin Kilta 50 vuotta

Saatteeksi

Kirjoitukseni Torkkelin Killasta ei ole tavanmukaista vaativaa historiaa, vaan se on kertomus Killan 50-vuotisesta taipaleesta vähäisten arkistotietojen ja sanomalehtileikkeiden avulla.

Killan Viipurin kaudesta 1933–1939 on vain muutamien elossa olevien Killan vanhimpien jäsenten muistitietoa sekä – suureksi onneksi – professori Otto-Iivari Meurmanin, Killan alkuvuosien intendentti-sihteerin, yksityisarkistossaan säilyttämät kirjoittamiensa pöytäkirjojen ym. asiapapereiden jäljennökset sekä nippu sanomalehti Karjalan leikkeitä kyseisiltä vuosilta 1933–36. Lisäksi korkeasta iästään huolimatta prof. Meurman on tämän historiikin kirjoittajalle käynyt Valtionarkistosta etsimässä tietoja Killan tapahtumista ajoilta, joista ei ole todistuskappaleita.

Killan historiikin kirjoittamista varten perustettiin historiatoimikunta, jonka jäseniä ovat Killan puheenjohtaja, kouluneuvos Matti Kähäri, professorit Otto-I. Meurman ja Viljo Nissilä, dosentti Jaakko Paavolainen sekä Killan sihteerit Kyllikki Wikström ja Kerttu Hellevaara, jotka ovat kokouksissaan NNKY:n Helkassa keskustelleet kirjoittajan kanssa Killan historiikista ja joista Meurman ja Nissilä, ym. täydentävät kirjoituksillaan Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 6, joka on omistettu lähinnä Torkkelin Killalle.

Toivon, että kertomus 50-vuotisesta Torkkelin Killasta puutteistaan huolimatta pystyy antamaan jonkinlaisen kuvan Killan suorittamasta kotiseututyöstä, joka oli aloitettu Viipurissa ja jota on jatkettu muuttuneissa oloissa Helsingissä, Lahdessa, Turussa ja Hämeenlinnassa, joissa kaupungeissa on (ollut) runsaasti evakkoviipurilaisia ja heidän jälkeläisiään.

Torkkelin Kilta ja sen alaosastot ovat pyrkineet uusien harrastusten ja viihteen rinnalla antamaan tietoja lähinnä esitelmien ym. avulla menetetyistä kotikaupungista Viipurista. Toivon, että tämä kertomus selventäisi nykyisille ja tuleville jäsenille kuvaa Torkkelin Killan menneinä vuosina suorittamasta työstä ja tulevista pyrkimyksistä.

Torkkelin Kilta 1933–1939 Viipurissa

Torkkelin Killan perustaminen

Torkkelin Killan syntysanojen lausuja ja kunniajäsenen professori Otto-Iivari Meurman kertoo Killan perustamisesta seuraavaa: ”Vuonna 1925 sai arkkitehti Uno Ullberg tehtäväkseen rakentaa Hackman & Co:lle sokerimakasiinin Karjaportinkadun varrelle tontille n:o 50. Kun siellä alettiin kaivaa kuoppaa uudisrakennukselle, tuli näkyviin särkyneitä tiilimuureja, jopa holvejakin ja hautoja. Oli törmätty muinaiseen Harmaidenveljesten luostarin rakennusten ja hautausmaan jäänteisiin. Löytyipä sieltä hopeinen lusikkakin, jonka kauhaosassa oli linnanherra Bertil Tottin ja hänen puolisonsa Elina Kurjen vaakunat.

Arkkitehti Ullberg kutsui löydöksiä tarkastamaan valtionarkeologi Hj. Appelgren-Kivalon ja laati tarkat piirustukset löydöistä ja valokuvautti ne. Lusikka meni valtionarkeologin taskussa Helsinkiin Kansallismuseon kokoelmiin, meidän silloisten viipurilaisten harmiksi, mutta lusikan pelastukseksi.

Sokerimakasiinitontin löydökset sekä kaupungissa silloin tällöin kaivamistöiden yhteydessä syntyneissä tai sateiden avaamissa kuopissa havaitut muinaisten rakennusten rauniot ja haudat aiheuttivat sen, että pidin välttämättömänä saada Viipuriin oma muinaismuistojen valvoja. Neuvoteltuani asiasta arkkitehtikollegani Georg Fraserin kanssa, joka oli kaupungin rahatoimikamarin jäsenenä, teimme yhdessä rahatoimikamarille aloitteen toimen perustamisesta. Aloite sai kaupunginvaltuuston siunauksen ja ”rangaistukseksi” minut määrättiin tätä tehtävää oman toimeni ohella hoitamaan.

Muinaismuistojen valvojana havaitsin välttämättömäksi saada niiden säilyttämisen tukemiseksi mukaan laajempiakin kaupunkilaispiirejä. Eräänä päivänä huomasin sanomalehdestä, että Savonlinnassa, jossa oli suoritettu Olavinlinnan restauroimista, oli perustettu ja toiminnassa Pyhän Olavin Kilta. Mikä siis selvempää, kuin että vastaavanlainen kiltta oli välttämätön Viipurissakin.

Yksin en olisi pystynyt saamaan aikaan tällaista kilttaa ja sen vuoksi käännyin Viipurin silloisen linnanherran kenraalimajuri Harald Öhquistin puoleen, jonka tiesin harrastavan erityisesti Viipurin linnan kunnostamista. Menin hänen puheilleen ja toiveeni täytyikin. Hän suostui innokkaasti ajatukseen, ja niinpä painatimme tähän jäljennetyn kortin, jota sitten lähetettiin tunnetuille kaupunkilaisille ja kulttuurin harrastajille. Tuloksena oli

PYYDÄMME KUNNIOITTAEN TEITÄ SAAPUMAAN
VIIPURIN LINNAN YLÄSALIIN
TIISTAINA MAALISK. 7 P. KL. 19 NEUVOTTELEMAAN
TORKKELIN KILLAN
PERUSTAMISESTA

H. Öhquist. *Olo J. Meurman*
KENRAALIMAJURI ARKKITEHTI

Kutsukortti Torkkelin Killan perustamiskokoukseen 7.3.1933 Viipurin linnan yläsaliin.

lukuisten arvovaltaisten, tunnettujen viipurilaisten kokoontuminen Viipurin linnan jo silloin kunnostettuun yläsaliin kello 19 maaliskuun 7. päivänä 1933”.

Linnanisäntä Harald Öhquist toivotti perustamiskokoukseen saapuneen monikymmenhenkisen kotikaupungin vaiheista kiinnostuneen kutsuvierasjoukon tervetulleeksi ja totesi innostavassa avauspuheessaan historiallisten muistomerkkien arvossapitämisen ja säilyttämisen kuuluvan niihin velvollisuuksiin, joita mikään kulttuurikansa ei voi lyödä laimin. Monissa maissa valtiovalta on osoittanut ymmärtävänsä asian ja niin meilläkin, joskin maan rajoitetun kestokyvyn suomien mahdollisuuksien puitteissa.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Viipurin hiippakunnan piispa Erkki Kaila ja sihteeriksi Viipurin Työväenopiston johtaja, maisteri Arvo Inkilä. Kokouksen koollekutsujat olivat huolellisesti valmistelleet tässä perustavassa kokouksessa käsiteltävät asiat. Päätettiin Killan perustamisesta ja nimeksi hyväksyttiin aloitteen tekijäin ehdotuksesta **TORKKELIN KILTA**. Kokoukselle esitetty sääntöluonnos hyväksyttiin ja valittiin Öhquistin ja Meurmanin lisäksi rekisteriasiakirjain allekirjoittajaksi pankinjohtaja Arvo A. Lintulahti.

Kokouksessa kirjoittautui Killan perustajajäseniksi 40 kaupunkilaista: piispa Erkki Kaila, maaherra Arvo Manner, rehtori F.P.Oinonen, pankinjohtaja Hannes Saarinen, konsuli J.Leskinen, varatuomari Onni Björninen,

tehtailija Mikko Wilska, fil.tohtori O.J.Brummer, kaupunginjohtaja Arno Thuneberg (Tuurna), kirjailija Lempi Jääskeläinen, kauppias T.Paajanen, lääket. ja kirurgian tohtori Mauno Schroderus (Rauramo), lääkintäeversti J.Wellman, fil.maisteri K.J.Riihikallio, lehtori Albert Bruun, everstiluutnantti K.A.Tapola, toimittaja Ilmari Raekallio, konsuli Eugen Wolff, rouvat Esther Höckert ja Toni Alfthan-Gröönroos, johtaja K.E.Savolainen, fil.tohtori Armas Nuolivaara, lehtori Viljo Nissilä, rehtori Ingrid Borenius, lehtori Jenny Polén, maisteri F.Alfthan, everstiluutnantti V.Horn, taiteilija Rurik Lindqvist, kansakouluntarkastaja Aarne Salervo, pankinjohtaja Arvo A.Lintulahti, rouva Toini Meurman, arkkitehti Otto-I. Meurman, kenraalimajuri Harald Öhquist, hovioikeudenpresidentti J.F.Selin, kauppaneuvos Juho Linnamo, talonomistaja Heikki Kosonen, johtaja Peter Starckjohann, pankinjohtaja Väinö Väisälä, fil.maisteri Arvo Inkilä ja lehtori Aarne Vartiainen. – Vajaat sata vuotta aikaisemmin (1845) oli Viipurissa perustettu kulttuurihistoriallisesti merkittävä seura, Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura.

Perustavassa kokouksessa valittiin myös ensimmäisen hallituksen jäsenet: puheenjohtajaksi piispa Kaila, varapuheenjohtajaksi hovioikeudenpresidentti Selin, intendentiksi arkkitehti Meurman, sihteeriksi maisteri Inkilä ja rahastonhoitajaksi pankinjohtaja Lintulahti. Heidän lisäksi valittiin hallitukseen maaherra Manner, kaupunginjohtaja Thuneberg, rehtori Oinonen, kirjailija Lempi Jääskeläinen, kenraalimajuri Öhquist, talonomistaja-maanviljelijä Heikki Kosonen ja lehtori Vartiainen.

Killan säännöt ja toiminnan tavoitteet

Perustamiskokouksessa hyväksytyt säännöt saivat Oikeusministeriön vahvistuksen kesäkuussa 1933.

Sääntöjen 2. pykälässä määritellään Killan tavoitteet seuraavasti: Yhdistyksen tarkoituksena on Viipurin linnan ja Viipurin kaupungin muinaismuistojen säilyttäminen, tutkiminen ja tunnetuksi tekeminen, niiden historian pohjalla tapahtuva restauroiminen ja kaunistaminen sekä linnan päälliköiden, muiden paikkakunnalla toimineiden merkkihenkilöiden samoin kuin kaupungin asujaimiston historian selvittäminen. – Killan hallituksen muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kymmenen muuta jäsentä. Jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi ja heistä on vuosittain erovuorossa neljä. – Sen jälkeen on säännökset sihteerin, rahastonhoitajan ja intendentin valinnasta ja tehtävistä. – Kilta kokoontuu vuosittain kahteen kokoukseen päättämään asioistaan, vuosikokoukseen maaliskuussa ja syyskokoukseen lokakuussa. Syyskokouksessa valitaan hallituksen jäsenet sekä hyväksy-

tään seuraavan toimintavuoden toimintasuunnitelma sekä talousarvio. Vuosikokouksessa käsitellään edellisen toimintavuoden tilit ja toimintakertomus sekä päätetään niiden hyväksymisestä. Ylimääräisiä kokouksia voidaan pitää, milloin hallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai milloin vähintään 1/10 jäsenistöstä sitä hallitukselta anoo. Säännöt sisältävät myös muut yhdistyslain vaatimat käytännöllisiä toimenpiteitä koskevat asiat.

Killan hallitus ja jäsenet Viipurin aikana

Killan hallituksen kokoonpanossa tapahtui alkuaikoina muutoksia lähinnä Viipurista muuton takia. Ensimmäisiä lähtijöitä oli Killan puheenjohtaja piispa Erkki Kaila, joka valittiin arkkipiispaksi 1935 ja siirtyi uuteen virka- paikkaansa Turkuun. Hänen seuraajakseen syyskokouksessa 1935 valittiin rehtori F.P.Oinonen. Killan varapuheenjohtaja hovioikeuden presidentti J.F.Selin siirtyi 1934 Helsingin tuomiokunnan tuomarin virkaan ja v. 1935 hänen seuraajakseen valittiin maaherra Arvo Manner. Killan intendenttinä 1933–36 toimi kaupungin asemakaava-arkkitehti ja muinaismuistojen valvoja Otto-I. Meurman, joka hoiti myös sihteerin tehtävät, sillä perustamiskokouksessa sihteeriksi valittu maisteri Arvo Inkilä siirtyi Helsinkiin kansanedustajaksi ja myöhemmin pääministerin sihteeriksi. Killan syntysanojen lausuja Otto-I.Meurman siirtyi 1937 Helsinkiin rakennushallitukseen ja sieltä Teknilliseen korkeakouluun asemakaavaopin professoriksi. Uudeksi sihteeriksi valittiin syyskokouksessa 1936 lehtori Aarne Vartiainen ja uuden intendentin tointa hoitamaan Viipurin Maakunta-arkiston hoitaja maisteri Ragnar Rosén. Killan hallituksen muiksi jäseniksi valittiin Viipurin hiippakunnan uusi piispa Yrjö Loimaranta Kailan tilalle, Selinin seuraajaksi arkkitehti Uno Ullberg ja Inkilän vapaalle paikalle hovioikeuden asessori Jalmari Koskia. Tilintarkastajista on vain puutteellisia tietoja. Vuoden 1935 syyskokouksessa valittiin tilintarkastajiksi insinööri G. von Alfthan ja johtaja Evert Kilpiä sekä heidän varamiehikseen maisterit M. Kerkkonen ja Y.Oinonen.

Uudet jäsenet hallitus hyväksyi kahden Killan jäsenen suosituksesta. Jäsenet olivat joko vakinaisia tai vuosijäseniä, joista edelliset maksoivat kertakaikkisen jäsenmaksun ja jälkimmäiset vuosijäsenmaksun. Kahtena peräkkäisenä vuonna jäsenmaksunsa laiminlyöneet voitiin poistaa jäsenluettelosta. Killalla voi myös olla hallituksen kutsumia kirjeenvaihtajajäseniä tai lahjoittajajäseniä, jotka olivat taloudellisesti tukeneet Killan toimintaa. Kunniajäsenekseen Kilta saattoi kutsua sen toiminnassa ansioituneita henkilöitä, joita vähintään kymmenen Killan jäsentä oli ehdottanut kunniajäseneksi, mikäli hallitus oli tätä ehdotusta kannattanut. Killan ensimmäiseksi

kunniajäseneksi kutsuttiin vuosikokouksessa 29.3.1935 arkkipiispa Erkki Kaila. Kutsu toimitettiin kirjeitse Turkuun:

”Arkkipiispa Erkki Kaila, Turku

Tunnustuksena toiminnastanne yhdistyksemme ensimmäisenä puheenjohtajana on Torkkelin Kilta r.y. tänään päättänyt kutsua Teidät ensimmäiseksi kunniajäsenekseen.

Vastaanottakaa Herra Arkkipiispa kunnioituksemme vakuutus.”

Ensimmäisenä toimintavuonna oli Torkkelin Killan jäsenmäärä 81 henkeä, vuoden 1935 jäsenmääräksi on vuosikertomuksessa mainittu 199. Sihteerin alkuvuosien pöytäkirjanjäljennöksistä käy selville, että melkein jokaisessa hallituksen kokouksessa, joita oli 3–4 vuosittain, hyväksyttiin tunnettuja viipurilaisia Killan jäseniksi.

Kokoukset ja muu toiminta Viipurissa

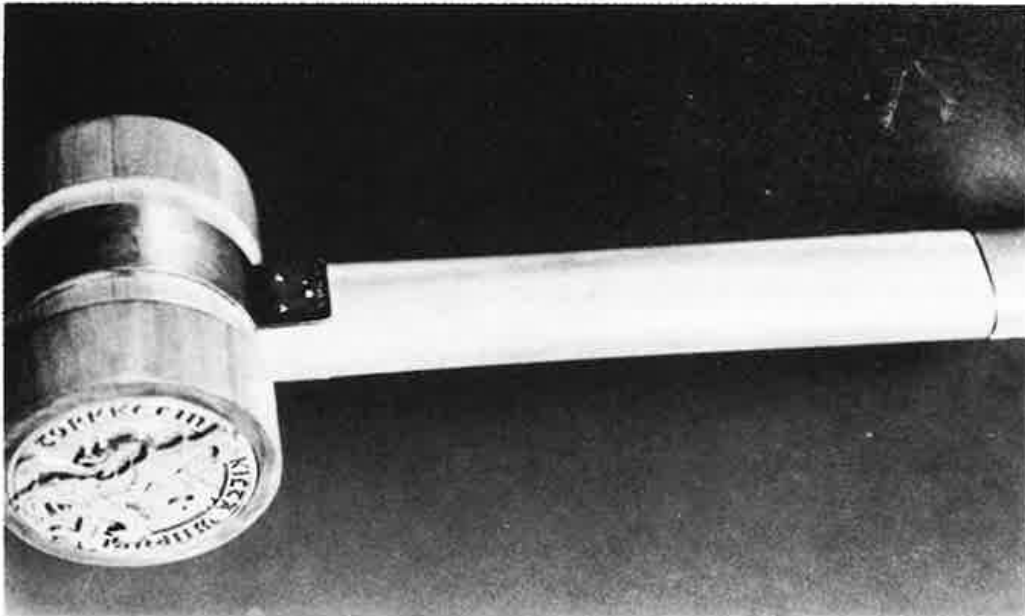
Perustamisvuonna 1933 Kilta piti sääntöjen mukaisen syyskokouksensa Viipurin linnassa marraskuun 24. päivänä. Virallisten asioiden käsittelyn jälkeen Lempi Jääskeläinen kertoi ”Eri tarinoita Viipurin pamauksesta”. Alun perin Killan hallitus oli päättänyt, että Pamaus-päivä 30.11. olisi Torkkelin Killan virallinen vuosipäivä juhlineen, mutta yhteensattumien takia juhla oli pidettävä aattona 29.11.1934 Pyöreäntornin Vaasa-salissa. Juhlakokouksessa rehtori F.P.Oinonen piti esitelmän ”Viipurin entisestä Tuomiokirkosta ennen venäläisvallan aikaa” ja lausujatar Siiri Franssila-Tiainen esitti Lempi Jääskeläisen kirjoittaman historiallisen balladin Eerikki Tuulihattu. Lisäksi oli musiikkiohjelmaa.

Killan hallitus oli päättänyt ryhtyä toimiin Viipuria ja sen linnaa selostavien uusien opaskirjojen toimittamiseksi. Ensimmäisenä toimintavuonna arkkitehti Meurman myös piirsi Torkkelin Killalle oman merkin, joka pohjautui Viipurin linnan perustajan Torkkeli Knuutinpojan sinettiin. Seuraavana vuonna vuosikokous pidettiin jälleen Viipurin linnassa 27. maaliskuuta. Sääntöjen määräämien vuosi- ja tilikertomusten jälkeen lehtori Viljo Nissilä esitelmöi ”Viipurin ja sen ympäristön keskiaikaisesta asutuksesta”. Syyskokouksessa rehtori Oinonen kertoi ”Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran alkuvaiheista”. Pamauspäivän juhla oli nyt ajallaan ja sinne oli kutsuttu Helsingistä professori J.J.Mikkola kertomaan tutkimuksestaan ”Miten päästiin Stolbovan rauhaan”. Juhlassa, joka pidettiin Raatihuoneen salissa, esiintyi lisäksi urkuri Theodor Björklundin johtama viipurilaisten suosima mieskuoro Viipurin Lauluveikot.

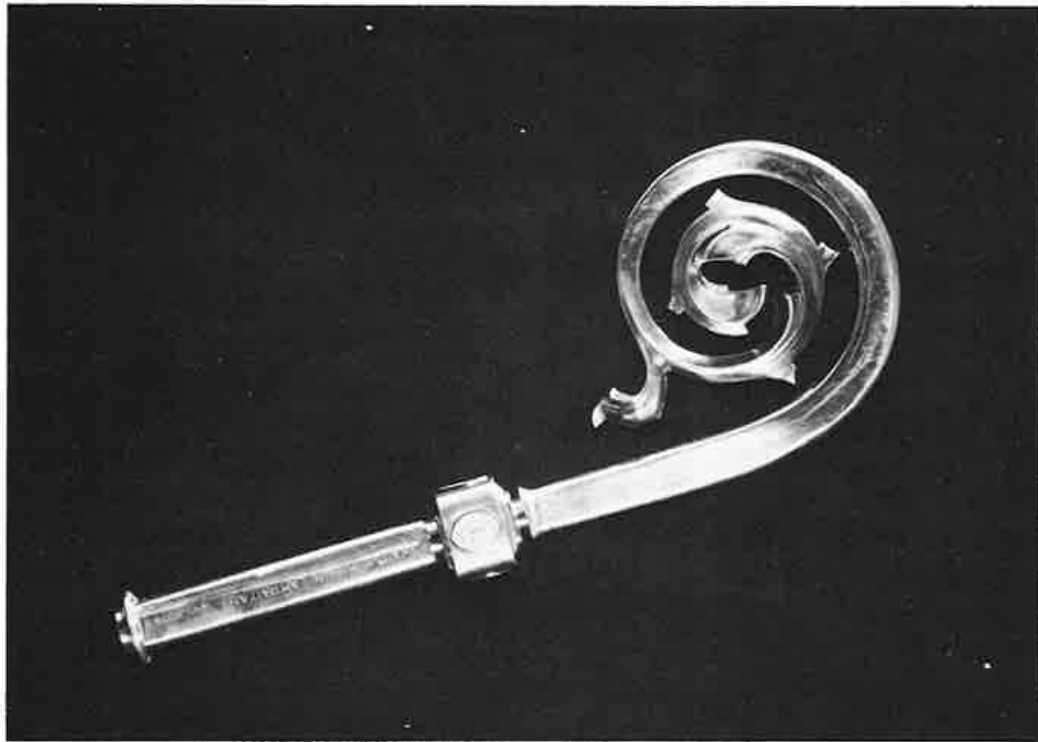
Vuoden 1934 aikana Killan hallitus oli varsin aktiivinen. Oli tehty monia aloitteita ja lähetetty raha-anomuksia Viipurin linnan tutkimustöiden aloittamiseksi ja sen tornin juurelta v. 1927 löydetyn kellarin kunnostamiseksi. Samanaikaisesti kansanedustaja Arvo Inkilä oli jättänyt eduskunnalle aloit-

Prof. Otto-I. Meurmanin piirtämä Torkkelin Killan sinetti vuonna 1933, Jäsenmerkkiä (1980) piirtäjän luvalla muunsi mainospiirtäjä, graafikko Sulo Kourunen, mm. heraldisesti oikein tekstattu nimi käännettiin vasemmalta oikealle.

Prof. Otto-I. Meurmanin suunnittelema (1971) Killan puheenjohtajan nuija, joka on katajasta ja koristettu hänen Viipurissa v. 1933 piirtämällään hopeasta tehdyllä Torkkelin Killan sinetillä.

Viipurin hiippakunnan piispansauva.

teen 50 000 markan myöntämiseksi Viipurin Muinaistieteellisen toimikunnan käytettäväksi Viipurin linnan tutkimista ja restauroimista varten.

Vuoden 1935 näkyvintä oli kaupunginjohtaja Tuunan ehdotus, että Torkkelin Kilta ryhtyisi toimenpiteisiin piispansauvan hankkimiseksi Viipurin hiippakunnan piispalle, niin kuin oli menetelty Turussa ja Tampereellakin. Varat hankittaisiin kaupunkilaisilta ja papistolta. Kilta huolehtisi sauvan hankkimisesta aiheutuvista toimenpiteistä ja luovuttamisesta. Näin tehtiinkin. Neiti Gunnel Gustafsson teki piirustukset ja Oy. Taito Helsingistä valmisti sauvan ebenholtsista ja hopeasta. Sauvan koukun alapintaa koristavat Torkkelin Killan, Viipurin kaupungin, Tuomiokapitulin ja Stefanus Laurentiuksen, Viipurin Harmaidenveljesten luostarin esimiehen, sinetit sekä Raamatun lause: Kaitse minun lampaitani (Joh. 21:16). – Sauva luovutettiin Viipurin hiippakunnalle tuomiokapitulissa 29.5.1935.

Vuosikokous 1935 pidettiin sääntöjen mukaisesti maaliskuussa Raatihuoneen salissa, jonne Torkkelin Killan ensimmäinen puheenjohtaja ja, samassa tilaisuudessa kunniajäseneksi kutsuttu, arkkipiispa Erkki Kaila oli lähettänyt vastaussähkösanoman: ”Kaipauksella muistelen entisiä kokouksia. Rauha olkoon muuriesi sisällä, olkoon onni linnoissasi. Kaila”. Sähköeseen lähetettiin vastaus. Kokouksesta muodostui värikäs ja yllättävä. Perustajajäsen konsuli Wolff esitti näet vastalauseen Viipurin katujen nimi-

en muutoksista. Hän ei hyväksynyt, että Turunsilta oli muutettu Linnansillaksi, Lylynkatu Suksikaduksi, Robertinkatu Pormestarinkaduksi ym. Lisäksi hän paheksui sitä, että 700 viipurilaisen vastalauseadressista huolimatta Alvar Aallon piirtämä moderni kirjastotalo oli rakennettu Torkkelin puistoon. ”Pietetin puutetta”, hän lausui. Vastauspuheessaan kaupunginjohtaja Tuurna osoitti, että Torkkelin Kilta oli tärkeä forumi vanhoille viipurilaisille, jotka halusivat lausua mielipiteensä kaupungin päättävälle elimelle, halusivat säilyttää vanhoja perinteitä ja yleensä arvostivat kaupungin menneisyyttä. Kokouksessa oli harvinaisen paljon kuulijoita.

Vuoden 1935 aikana oli Killalle tullut monta aloitetta. Ehdotettiin, että Killan kokouksissa pitäisi ottaa käytäntöön joitakin perinteisiä kiltaseremonioita. Pyydettiin Linnankatu 5:n pihan ja Kellotornin siivoamista, sillä siellä käy paljon matkailijoita etenkin kesäisin. Ehdotettiin, että Vanhan kaupungin historiallisesti arvokkaiden vanhojen talojen seiniin kiinnitettäisiin niiden menneisyydestä kertovia kilpiä, mitä ajatusta oli pohdittu Killan hallituksessakin. Esitettiin Killan järjestettäväksi ainakin kerran kuu-kaudessa ohjelmallinen ”Kello viiden teeilta”.

Pidettiin vuosikokous ja syyskokous Viipurin linnassa 17.10.1935, jossa suoritettiin mainitut hallituksen henkilövalinnat. Kokouksen jälkeen Historian Ystävien Liiton kanssa oli luentotilaisuus, jossa lähes 300 kuulijalle fil.toht. Arvi Korhonen esitelmöi Eerikki Antinpoika Tranasta, unohduksiin jääneestä karjalaisesta valtiomiehestä ja soturista. Lisäksi Lempi Jääskeläinen pakinoi Viipurin vanhaa historiaa käsittelevän uuden romaaninsa synnystä.

Killan kaikki alkuperäiset Viipurin ajan asiakirjat ovat kadoksissa, mutta sen alkuvuosien 1933–35 tapahtumista ovat tallella intendentti-sihteerin Otto-I.Meurmanin kirjoittamien pöytäkirjojen, vuosikertomusten ja intendentinkertomusten jäljennökset, sanomalehti Karjalasta (vielä vuodelta 1936) saksitut Kiltaa koskevat leikkeet, joissa on kuvaus vuoden 1936 Killan järjestämästä ”Viipurin viikosta”, ym.

Pidettiin vuosikokous 1936 ja syyskokous 25.10. Maakunta-arkistossa, jossa maisteri M.Kerkkonen esitelmöi ”Viipurista, sen historiallisesta kaupunkikuvasta” ja Lempi Jääskeläinen kertoili Säiniöllä sijaitsevasta Katarina II:n talosta. Intendentin kertomuksesta 1936 käyvät selville arkkitehti Uno Ullbergin valvonnassa suoritettut ja valokuvaamat tulokselliset löydökset Hackmanin makasiinia rakennettaessa entisen Harmaidenveljesten luostarikirkon tonttialueella. Toinen – Killan harrastuspiiriin kuulunut – löytö oli Kauppatorilta Suomen Pankin lähetyviltä, jossa viemäriä kaivettaessa löydettiin ruumisarkkujen jäännöksiä, jotka osoittivat paikalla ennen 1600-lukua sijainneen hautausmaan. Lisäksi Killan intendentti oli lähettänyt Torkkelin Killan nimissä Seurasaaren ulkomuseon intendentille Helsin-

Torkkelin Killan

"VIIPURIN VIIKKO"-OHJELMA 22-29.11.1936

Tunnuksin: Vanha ja uusi Viipuri.

SUNNUNTAINA 22. 11. 1936

- Klo 13 Kokoontuminen Viipurin linnaan. Viikon alkajais sanat (Torkkelin Killan puheenjohtaja, Rehtori F. P. Oinonen). Selostus linnasta ja sen vaiheista sekä kiertokäynti linnassa (kenraali Ohgulstin johd.).
- Klo 14 Museotorilla Torkkelin Killan kilpien nauhaus. Kiertokäynti vanhassa kaupunginosassa (arkkitehti O-I. Meurmanin johdolla).
- Klo 15 Käynti satamassa. Selostus satamasta ja sen merkityksestä (kaupungininsinööri A. J. Berkkäinen) Raatihuoneen salissa. Viipurin Työväenopiston kuoroesityksiä (samassa paikassa).

MAANANTAINA 23. 11. 1936.

- Klo 18 Tutustuminen Poikain ja tyttöjen ammattikouluun. Selostus teknillisen opetuksen merkityksestä, Samoin talousopetuksesta ja Martta-työstä.
- Klo 19.15 Käynti Havi Oy:n tehdaslaitoksilla Havilla.
- Klo 20.30 Tutustuminen kaupungin sähkölaitokseen.

TIISTAINA 24. 11. 1936.

- Klo 18 Käynti SOK:n myllyssä ja leipomossa.
- Klo 19 Tutustuminen taidemuseon taidekokoelmiin.
- Klo 20 Esitelmä uusista rakennussuunnitelmista Viipurissa ja Viipurin liikenneyhteyksistä (arkkitehti O-I. Meurman) Raatihuoneen salissa.

KESKIVIIKKONA 25. 11. 1936.

- Klo 18 Kaupunginteatterissa, käynti kullussien takana harjoitusesitys (Teatterinjohtaja Arvi Tuomen johdolla) ja osia ohjelmistosta.
- Klo 19.15 Tutustuminen Kaasusuojelukouluun Keskuskasarmilla. Selostus lentohyökkäyksestä ja valonheittäjien toiminnasta. Samassa paikassa. Käynti sotilaskodissa Keskuskasarmialueella.

TORSTAINA 26. 11. 1936.

- Klo 18 Käynti Voimvientiosuusliike Valiolla Aninankatu 6. Selostus maataloustuottajien yhteistoiminnasta, samassa paikassa.
- Klo 19 Tutustuminen valtionrautateiden konepajaan.
- Klo 20 Käynti viipurilaisessa pankissa, katsaus kaupalliseen kehitykseen Viipurissa, Raha- ja postimerkkikokoelmien esittämistä (Savo-Karjalan Osake-Pankissa, Karjalankatu 14).

PERJANTAINA 27. 11. 1936.

- Klo 18 Käynti Sotilassairaalassa.
- Klo 19 Käynti Maakunta-arkistossa, arkistoerikoisuuksien esittelyä. Esitelmä Suomalaisesta kirjallisuusseurasta.
- Klo 20.15 Tutustuminen Viipurin musiikkiopiston toimintaan (johtaja Boris Sirpon johdolla). Viipurin Musiikinystävain Orkesterin esityksiä Keskuskansakoulun juhlasalissa.

SUNNUNTAINA 29. 11. 1936.

- Klo 13 Osallistuminen kaupungin palokunnan vuosipäivän viettoon.
- Klo 14 Torkkelin Killan juhla kokous tieteelliseen esitelmiseen kirjastotalossa (Maisteri Astala).
- Klo 16 Tutustuminen kansantieteellisen museon kokoelmiin.
- Klo 20 Torkkelin Killan Viipurin Pamaus-juhla Raatihuoneen juhlasalissa.

Viipuri-viikkolippuja saadaan ostaa tästä päivästä lähtien Rahatoimistosta, Suomalaisesta Kirjakaupasta, Linja-autoaseman kassasta ja Taidemuseolta.

Lippujen hinnat: Koko viikko Smk. 20:—, Killan jäsenet Smk. 10:—.
Päivälippu 5:—, Killan jäsenet Smk. 2:50.

Viipurin viikon ohjelma painettu sanomalehti Karjalassa.

kiin kyselyn, voiko ulkomuseo tehdä jotakin Kiiskilän hovin puistossa olevan vanhan, kauniin huvimajan lopullisen rappeutumisen estämiseksi.

Vuoden 1936 näkyvin merkkitapaus oli Torkkelin Killan järjestämä marraskuussa vietetty ”Viipurin viikko”, josta Helsinkiin 1937 muuttaneen arkkitehti Meurmanin arkistossa ovat säilyneet mm. sanomalehti Karjalaan lähetetyt viikon ohjelmailmoitus ja viikon jokapäiväiset ennakoilmoitukset varustettuina Meurmanin piirtämällä Torkkelin Killan sinetillä. Tämä kaupunginjohtaja Arno Tuurnan kuningasajatus ”Viipurin viikko, vanha ja uusi Viipuri” toteutettiin 22.–29. 11. 1936. Sanomalehti Karjalassa painatettiin (oheisena valokuva) koko viikon ohjelma.

Viikon avajaispäivänä kello 14 kokoontui taaja viipurilaisjoukko Torkkeli Knuutinpojan torille katsomaan pronssikilpien naulaamista torin varressa olevien talojen seinään. Karjalan Kaartin torvisoittokunta kapellimestari Lenni Linnalan johdolla kajahutti 30-vuotisen sodan marssin. Torkkelin Killan silinteripäiset edustajat, puheenjohtaja F.P.Oinonen ja jäsenet maa-herra Arvo Manner, kaupunginjohtaja Arno Tuurna, historiallisen museon intendentti Rurik Lindqvist, konsuli Eugen Wolff, piispa Yrjö Loimaranta, hovioikeuden presidentti Väinö Kannel, linnanisäntä Harald Öhquist, päätoimittaja O.J.Brummer, konsuli Leon Perander, Killan intendentti Otto-I. Meurman ja sihteeri Aarne Vartiainen, suorittivat kilpien naulaamisen. Ensimmäinen kilpi, johon oli kaiverrettu ”Entinen raatihuone. Rakennettu Anders Torstenssonin suunnittelemana 1640-luvulla”, naulattiin museorakennuksen seinään. Toinen kilpi, jossa oli kaiverrus ”Tämän rakennuksen kulmaosaan sisältyy Petter Ruuthin talo 1600-luvulta”, naulattiin Linnankadun vastakkaisella puolella olevaan konsuli Wolffin taloon ja kolmas kilpi kiinnitettiin ns. Peranderin taloon, missä tuolloin toimi Viipurin suoje-luskuntapiirin esikunta. Kilvessä oli kaiverrus: Anthony Borckhardtin rakentama talo 1650-luvulla, 1700-luvulla Weckroothin talo ja Tullihuone.

Viikon viimeisenä aamuna, sunnuntaina marraskuun 29. päivänä kaupunkilaiset saattoivat nähdä historialliseen pukuun puetun airueen eri puolilla kaupunkia ja kuulla hänen suustaan Lempi Jääskeläisen riittämän tiedotuksen päivän juhlista:

Torkkelin Kilta kuuluttaa
sunnuntaista ohjelmaa:
Kello kakstoista museoon
jokainen itsensä jouduttakoon.
Kello kun tornissa yksi lyö
alkaa palomiehillä työ:
Vuosisjuhla ja harjoitus
niis näkyy kunto ja uskallus,
Kello kaksi tavan mukaan –
konsertti – ei pois jää kukaan.
Kello kolme kirjastotalossa
kuullaan asiat tieteen valossa.

Kello kahdeksan illalla on
s u u r e t j u h l a t – tulkohon
niihin koko Viipuri,
Weckroothitkin saapuvat,
naiset, herrat komeat
Niin ja sitten lopuksi:
Arvon väki suvaitkaa
kuulla tätä sanomaa!

Pamaus-juhlasta Raatihuoneen salissa muodostuikin viikon vetonumero ja suurenmoinen lopettajaisjuhla. Sanomalehti Karjalassa 1.12.1936 Maa-
ilman menoa -palstan toimittaja nimimerkki Rela (Erkki Vuorela) kirjoitti pakinatyyllillään:

Nyt kun "Viipurin viikko" on saatettu loppupisteeseen, voimme tälläkin palstalla luoda jonkinlaisen yleiskatsauksen tämän viikon viettoon ja sen aikana tekemiimme havaintoihin. Emme aio enää puuttua viikon ohjelman suoritukseen, josta päivittäin on annettu arv. lukijoille tarkat selostukset, vaan tarkoituksemme on viipyä yksityisissä pikkupiirteissä, jotka ovat mieleemme jääneet.

Viikon ensimmäisenä päivänä kohdistui viipurilaisen yleisön suurin mielenkiinto Torkkelin Killan kilpien kiinnittämiseen niihin kolmeen rakennukseen, jotka seisovat kaupungin vanhimman torin ja keskuspaikan, nykyisen museotorin, ympärillä. Kansalaiset seurasivat "silmä kovana", miten kaupungin edustavimmat herrat käyttelivät ruuvimeisseliä – olihan se ainutlaatuista näkemistä – kuka pienemmällä, kuka suuremmalla kätevyydellä. Kun Wolffin taloon kiinnitettiin pronssikilpeä, osoitti yksi herroista, taisi olla herra hovioikeudenpresidentti, sellaista taituruutta, että takanamme seisova kuntalainen puhkesi lausumaan: "Sehän on oikein kirvesniekka, tuo herra". – Muutkaan herrat eivät turhia kommeltaneet. Ruuvit upposivat "graniittiin" ihmeen helposti. Totta puhuaksemme taisivat reiät graniitissa olla jo valmiina. Mutta samapa se. –

Koko viikon mielenkiintoisimpia tapauksia oli varmaankin käynti Kaupunginteatterin kulissien takana ja harjoitusesityksen seuraaminen. Harvoin tai tuskin koskaan sattuu, että kun yleisö täyttää katsomon, on esirippu auki. Nyt oli. Olikin tarkoitus tutustua niihin palkkeihin, jotka esittävät elämää, silloin kuin ne ovat arki-herruuden tantereena, kun näyttelijät ovat ilman sminkkiä ja ilman roolipukuja, tavallisina arki-ihmisinä vain jokapäiväisen työnsä kimpussa.

Kun näyttämölle rakennettiin sievää pihakohtausta ja kulissit siirtyivät taitavien käsien liikuttelemia paikoilleen, kuultiin näyttämöestarin komennus jossakin yläilmoissa hääriville apumiehille: "Iloisen Lesken narut irti, äkkiä". Ei siinä lesken itsensä mieltä kysytty. Narut vain. Selvää on, että repliikki kirvoitti katsomosta raikkaan naurun.

Mutta nauru muuttui ihmetykseksi, kun salamamat alkoivat risteillä taivaalla, ukkonen jyrisi peloittavasti ja maisema pimeni rajuilman uhatessa.

Muutama viite johtaja Tuomelta riitti muuttamaan rajuilman mitä ihanimmaksi kesäpäiväksi ja taas loistivat katsojien kasvot tyytyväisyydestä.

Viipurin radioaseman lastentunti torstaina oli sekin yksi "Viipurin viikon" erikoisnumeroita. Varmasti laajimman yleisöjoukon seuraama vastaanottimiensa välityksellä.

Tunti alkoi harvinaisella kuuluttajan ja ohjelmapäällikön keskustelulla, joka sekin tuntui (ja taisi ollakin) täysin improviseerattu. Polvenkorkuiset taiteilijat esittivät musiikkia todistaen kouraantuntuvasti, että Viipurissa kasvaa vankka soittaja- ja laulajapolvi, jonka olemassaolo takaa "musiikkikaupunki Viipurille" jatkuvasti tämän maineen ylläpidon mahdollisuudet.

Kun ohjelmapäällikkö tiedusteli pieneltä kapellimestarilta, sattuuko hänelle koskaan sellaista mitä joskus suurillekin kapellimestareille kuuluu sattuvan, nimittäin että orkesteri karkaa soittamaan omia aikojaan kapellimestarista välittämättä, tokaisi vaaksanmittainen tahtipuikon käyttäjä, että "kyllä minullekin sellaista joskus sattuu". Eräs toinen vastasi tiedusteluun, joko hän on pitkänkin aikaa soittanut: "Olenhan minä soittanut, mutta aina eri opettajilla ja sennukaista on jälkikin". Herttaisen pikkuvanhasti sanottu, eikö totta? –

Tila ei riitä viikon eri ohjelmanumeroiden muistelemiseen, niin hartaasti kuin sen tekisimmekin. Sen sijaan viivähdämme pienen hetken viikon lopettajaisjuhlassa Raatihuoneen salissa viime sunnuntai-iltana. Juhla kulki Pamauspäivän merkeissä ja oli joka suhteessa vanhan ja uuden Viipurin kädenlyönti toisen toiselle.

Vanhan Viipurin edustajana rehtori Oinonen puhui hänelle ominaisella leppoisuudella ja tyyneydellä ja uuden Viipurin ilmentäjänä, kaupunginjohtaja Tuurna lausuili lopettajais sanat hänelle ominaisella

sytyttävällä voimalla. Mutta molemmat herrat totesivat, että uusi Viipuri on luotava vanhalle koetulle pohjalle. Se oli se kädenlyönti, josta yllä mainitsimme.

Kun sitten illan kuluessa vanhojen viipurilaisten haamut nousivat juhlaväen keskuuteen kirjailijatar Lempi Jääskeläisen manaamina, saavutettiin viikon lopullinen "clou". – Kauppias Weckroothista alkaen aina keisari Aleksanteri I:een saakka saatiin ilmielävinä nähdä todellisen vanhan Viipurin tyyppisimmät edustajat ja sen ajan "silmäntekevät", joista jokainen sai osakseen uuden Viipurin kansalaisilta hyväksyvät aploodit.

Juhlaa seuranneilla illallisilla sekoittui nykyaikaisten juhlapukujen, smokingien ja naisten iltapukujen joukkoon peruukkipäisiä ja pönkkähameisia kaunottaria ja komeita herroja, jotka kantoivat upeat pukunsa niin luonnollisesti kuin olisivat niissä aina liikkuneet. Tunnelman korkeutta Pamaus-illallisen aikana ei mikään häirinnyt.

"Viipurin viikko" on vietetty. Luullaksemme viipurilaiset olisivat valmiit uudistamaan tuttavuutta vuoden perästä. Sellaisia ääniä olimme ainakin kuulevinamme juhlayleisön keskuudessa Raatihuoneen lopettajaisjuhlassa.

Vuosi 1937 oli Torkkelin Killankin elämässä normaali. Vuosikokous pidettiin linnan juhlasalissa, jonne oli saapunut viipurilaisia salintäyteisesti. Luettiin vuosikertomus, jossa kerrottiin edellisen vuoden onnistuneesta Viipurin viikosta, jolloin "uusi ja vanha Viipuri kulkivat käsikädessä". Lisäksi talousneuvos Otto Järveläinen kertoi Viipurin vanhoista sanomalehtioloista. Huhtikuun 13. päivänä vietettiin Teatteriravintolassa "Kello

Viipurin viikon Weckrooth-kuvaelman henkilöt vasemmalta oikealle: kenraali Fabian von Steinheil (K. Somerto), Margaretha Elisabeth Bartram (Toini Meurman), Saara Weckrooth (Mildred Wager), kauppias Kustaa Wulfert (Erkki Linnasalmi), kreivitär Natalia von Steinheil (Inkeri Bruun), keisari Aleksanteri I (Eino Hyrynen), Katarina Charlotta Weckrooth (Anna-Liisa Veisterä), kauppias Filip Weckrooth (Ferd. Alfthan), Katarina Weckrooth (Margit Rauramo), kauppias Johan Weckrooth (Viljo-Jussi Hukari) sekä kuvaelman suunnittelija ja ohjaaja Lempi Jääskeläinen.

viiden tee’’, jossa Killan puheenjohtaja F.P.Oinosen tervehdyksen jälkeen lehtorinrouva Esther Höckert kertoili vanhan viipurilaisen sukutarinan italialaissyntyisestä Giovanni Mottista, joka oli Viipuriin saapunut kipsikuvien kaupustelijana 1700-luvun lopulla ja päätynyt siellä huomattavaksi ravintoloitsijaksi. Lisäksi esiintyivät tämän sunnuntai-iltapäivän vietossa laulajatar Liina Rapeli ja pianisti Kaija Salonen. Saman kuukauden 29. päivänä Killan jäsenet viettivät hotelli Knut Possessa haikean erojaisjuhlan, Viipurin asemakaava-arkkitehdin ja Killan intendentin Otto-Iivari Meurmanin ja hänen rouvansa lähtiäisiä Helsinkiin. – Syyskokous 30.10.1937 pidettiin uudessa kirjastotalossa, jossa maisteri Yrjö Oinonen esitelmöi Jaakko Juteinista, hänen elämästään ja kirjallisesta työstään.

Vuoden 1938 vuosikokous 27.3. oli jälleen Viipurin linnassa. Siellä esitelmöi maisteri Ragnar Rosén uudesta teoriastaan Karjalan syntyhistoriasta. Syyskokoukseen oli esitelmöijäksi kutsuttu prof. Otto-I.Meurman Helsingistä, joka kertoi – havainnollistaen esitystään varjokuvin ja kartoittaja D. Kaijasen mittausten mukaan taiteilija Lauri Välkkeen tekemällä linnan pienoismallilla – Viipurin linnoitusten vaiheista Erik Akselinpoika Tottin ajoista kuningas Kaarle X:n Kustaan käymän Venäjän-sodan jälkeiseen rappeutumiskauteen.

Sanomalehti Karjalan numerot kertoivat, että viimeisen vuoden 1939 Killan kokous pidettiin linnassa 23.3.1939 ja tällöin esitelmöi kartoittaja D.Kaijanen venäläisten rakentamista itäisistä pattereista. Viipurin linnan porttirakennuksen seinään naulattiin 29.4.1939 kilpi, johon oli kaiverrettu teksti: Tämä rakennus rakennettiin vv. 1606–08 käskynhaltijan asunnoksi (Karjala 30.4.1939). Torkkelin Kilta ja Matkailijayhdistyksen Viipurin osasto olivat teettäneet kahdeksan upeaa pronssikilpeä, joista vain yksi enätettiin kiinnittää linnaan. Kilpeä naulaamassa olivat linnanisäntä kenraalimajuri Harald Öhquist, Killan puheenjohtaja Oinonen, piispa Loimaranta ja Matkailijayhdistyksen Viipurin osaston puheenjohtaja, pankinjohtaja H.Lähimaa. Kilvet oli valettu Karjalan Valimo Oy:ssä Moukarinkatu 6:ssa Pyöräsuon kaupunginosassa taiteilija Lauri Välkkeen valvonnassa. Seitsemän muuta kilpeä olivat kadoksissa, kunnes muutama vuosi sitten Killan sihteeri löysi sattumalta talletustodistuksen, jonka mukaan Öhquist oli pelastanut kyseiset kilvet Viipurista ja tallettanut ne Kansallismuseoon Helsingissä. Nämä kilvet ovat nyt Wiipuri-Museon Säätiön omistuksessa ja ovat tallennetut Lappeenrannan Maakuntamuseoon, jossa avataan osasto Viipuri-museota varten.

Killan syyskokous oli tarkoitus pitää Viipurin linnassa (Karjala 18.10.1939) tai 3.12.1939 Raatihuoneessa (Aili Jääskeläinen, Torkkelin Killan 40-vuotishistoriikki, 1973). Aili Jääskeläisen mukaan Killan hallituksen viimeinen kokous pidettiin Viipurin museossa 28.11.1939. Samana päivä-

Torkkelin Killan ja Matkailijayhdistyksen Viipurin osaston teettämä pronssikilpi, joka naulattiin 29.4.1939 Viipurin linnan porttirakennuksen seinään.

nä hänen sisarensa Lempi Jääskeläinen oli kutsunut kotiinsa rouvat Brita Öhquistin, Sirkku Tuurnan ja Anni Tirkkosen suunnittelemaan kahvikonserttia YH:ssa olevien reserviläisten perheiden auttamiseksi. Se aiottiin pitää Raatihuoneen salissa 3.12. kello 15 puoli tuntia Killan syyskokouksen jälkeen.

Mutta 30.11.1939 kello 9,15 putosivat vihollisen ensimmäiset pommit Viipurin itäisiin kaupunginosiin. Torkkelin Killan toiminta loppui Viipurissa.

Torkkelin Kilta 1940–1972 Helsingissä

Talvisota päättyi 13.3.1940. Kun pääkaupungissa Helsingissä asuvat evakoviipurilaiset olivat saaneet asiansa joten kuten kuntoon, alkoivat eräät entiset kiltalaiset kysellä Torkkelin Killan hallituksen jäseneltä Lempi Jääskeläiseltä Killan henkiin herättämisestä. Hän yhdessä rovasti Kustavi Lounasheimon kanssa järjestikin viipurilaisille kotiseutuillan Konservatorion juhlasalissa, jossa esiintyivät pianisti Irma Ruuskanen, laulaja Viljo-

Jussi Hukari ja lausuntataiteilija Eino Hyyrynen. Puheessaan kaupunginjohtaja Arno Tuurna tähdensi, ettei Viipuria suinkaan vallannut vihollinen, vaan se jouduttiin luovuttamaan. Rovasti Lounasheimon puheen aiheena olivat profeetta Jeremiaan sanat menetetyistä Jerusalemistä. – Konservatorion juhlasali täyttyi tulevaisuuden uskoa kaipaavista viipurilaisista.

Torkkelin Kilta herää

Lokakuun 13. päivänä 1940 Killan hallitus kokoontui päättämään toiminnan jatkamisesta Helsingissä. Sääntöihin oli tehtävä muutoksia ja mahdollisesti toimintaa oli laajennettava myös muualla asuvien kiltalaisten keskuuteen. Syyskokous pidettiin Viipurilaisessa Osakunnassa 27.10. 1940, puheenjohtajana pankinjohtaja, kultaseppä Otto Järveläinen. Kokouksen avauspuheessa Arno Tuurna esitti mm. muistosanat Killan viimeisestä puheenjohtajasta F.P.Oinosesta ja Killan toiminnan jatkamisesta Helsingissä, mistä lukuisat mukana olevat viipurilaiset olivat yksimielisiä.

Torkkelin Killan syyskokous 27. 10. 1940 Viipurilaisen osakunnan huoneistossa Helsingissä. Eturivissä vasemmalta mm. Harald Öhquist, Arno Tuurna, Lempi Jääskeläinen, Otto Järveläinen, Ferd. Alfthan, Väinö Kaasalainen.

Killan uudeksi puheenjohtajaksi valittiin itsestään selvänä asiana kaupunginjohtaja Arno Tuurna, varapuheenjohtajaksi kenraaliluutnantti Harald Öhquist, sihteeriksi kirjailija Lempi Jääskeläinen, intendentiksi arkistonhoitaja Ragnar Rosén, rahastonhoitajaksi fil.maist. Ferd. Alfthan sekä muiksi jäseniksi prof. Otto-I.Meurman, lääket. ja kirurg.tohtori Mauno Rauramo, taiteilija Rurik Lindqvist, rehtori Aarne Vartiainen, lehtori Toivo Valtavuo, fil.maist. Saima Untolahti ja talousneuvos Heikki Kosonen. Tilintarkastajiksi valittiin tehtailija Eevert Kilpiä ja ins. Robert von Alfthan. Asioiden käsittelyn jälkeen esiintyivät lausuntataiteilija Kaarina Björkroth sekä laulaja Viljo-Jussi Hukari, joka lauloi Lempi Jääskeläisen sanoittaman ja Heino Kasken säveltämän vaikuttavan ”Oma Karjalan maa”. Toimittaja Eero Viitanen luki otteita sotapäiväkirjaan perustuvasta, hänen ja kamreeri Emil Koposen toimittamasta kirjasta ”Viipurin viimeiset päivät”. – Saman vuoden joulukuussa oli vielä kokoontuminen.

Vuoden 1941 kevätkausi aloitettiin kahvikonsertilla, jossa esiintyivät viipurilaistaiteilijat pianisti Sigrid Holst-Kuosma ja viulisti Pippa Haikala säestäjänä prof. Andrei Rudnew, lausuja Lauri Pekkola sekä Esther Höckert, joka luki erään joululehden kirjoitelman, mitä ei milloinkaan painettu. Lisäksi toimittaja Jaakko Leppo pakinoi Viipurin erikoispiirteistä. Vuosikokouksessa 30.3.1941 Viipurilaisessa Osakunnassa käsiteltiin erityisesti sääntöjen muuttamista, sillä Killan kotipaikka oli toinen. Prof. Meurman esitelmöi Viipurin vanhoista rakennuksista havainnollistaen esitystään varjokuvilla. Karjalan toimittaja T.W.Tirkkonen kertoi vielä ”Eräästä merkillisestä matkustajasta Viipurissa 1700-luvulla”.

Mainittuja tilaisuuksia varten oli Lääninhallituksen lupa (luvat säilyneet Killan arkistossa), mutta sääntöjen muutosehdotusta, uusia sääntöjä tai oikeusministeriön rekisteröintiosaston hyväksymispäätöksiä ei sen sijaan ole. Ehkäpä uudelleen leimahtanut sota tyrehtyi Killan toiminnan?

Vuonna 1942, jolloin Viipuri oli jo vallattu takaisin ja siviiliväestöä oli muuttanut sinne, pidettiin Killan vuosikokous viipurilaisen ravintoloitsija Toropaisen omistamassa ravintola Espilässä Helsingissä. Kokouksen isäntänä oli fil.maist. Erkki Paavolainen, mutta sinne toi tuoreet uutiset runnelusta Viipurista Killan puheenjohtaja Arno Tuurna. Toimintakertomusta eikä tilinpäätöstä ollut, sillä sihteeri oli Viipurissa ja rahastonhoitaja havoittunut. Taiteilijapari Ilse ja Georg Harpf esittivät musiikkiohjelmaa. – Syyskokous pidettiin marraskuussa, isäntänä Harald Öhquist. Killan hallituksesta eronneen maist. Saima Untolahden tilalle valittiin fil.toht. O.J.Brummer. Arkkitehdit Meurman, Ullberg ja Viiste keskustelivat mielenkiintoisesta temasta Viipurin jälleenrakentamisesta, johon keskusteluun otti yleisökin osaa. Kokouksessa vallitsi usko valoisaan tulevaisuuteen.

Vuosi 1943 oli Torkkelin Killan kymmenes toimintavuosi ja siis juhla-vuosi. Sodan varjosta huolimatta sitä juhliittiin 25.3. Helsingissä Lallukan Taiteilijakodin juhlasalissa. Arno Tuurnan ja Lempi Jääskeläisen lennokkaiden puheiden jälkeen esiintyivät Helsinkiin muuttaneet viipurilaistaiteilijat. Ilta oli varmaan tunnelmallinen, sillä Lempi Jääskeläinen oli kirjoittanut pöytäkirjaan mm. ”jokainen tunsi vilpitöntä iloa tiedosta, että Torkkelin Kilta pääsee muuttamaan takaisin oikeaan kotipaikkaansa”. Siitä muu-
tosta ei tullut mitään, sillä seuraavana vuonna Viipuri menetettiin toistami-
seen.

Uusi aloitus

Torkkelin Killan toiminnassa oli taas tauko toukokuun 3:nteen päivään 1945, jolloin pidettiin vuosikokous Viipurilaisessa Osakunnassa. Puheen-
johtajana toimi Arno Tuurna, joka alusti laajasti toimenpiteitä Killan toi-
minnan vilkastuttamiseksi. Keskustelun yhteydessä mm. Viipurin Suoma-
laisen Kirjallisuusseuran edustajat toivoivat Killan apua Seuran 100-vuotis-
juhlan järjestämisessä. – Kokousesitelmän piti tuomiorovasti Aapo Santa-
vuori Viipurin vanhan Tuomiokirkon entisöimissuunnittelusta. Lisäksi
esiintyivät viipurilaistaiteilijat Irma Ruuskanen, Viljo-Jussi Hukari ja Olavi
Tilli. Saman vuoden syyskokouksessa Lallukassa keskusteltiin jälleen Kil-
lan toiminnan monipuolistamisesta. Kuolleen toht. O.J.Brummerin tilalle
hallitukseen valittiin kauppaneuvos Arthur Helenius ja tilintarkastajiksi
edelleen ”huonekalumiehet” Eevert Kilpiä ja Toivo Nupponen. Lempi
Jääskeläinen esitelmöi ”Viipurin Kantajain Ammattikunnan vaiheista 400
vuoden aikana” ja musiikista huolehtivat sellisti Eero Selin ja pianisti Irma
Ruuskanen.

Vuosi 1946 oli vähän vilkkaampi. Perustettiin näet Naistoimikunta (Sirk-
ku Tuurna, Margit Rauramo, Toini Meurman, Anni Tirkkonen, Aino Nup-
ponen, Siiri Fredriksson ja Lempi Jääskeläinen) valmistelemaan kirjallis-
musikaalista iltaa, joka pidettiin Vanhalla ylioppilastalolla 11.2.1946.
Ohjelman suorittajina oli tunnettuja kirjailijoita ja taiteilijoita. Taloudelli-
sestikin ilta oli onnistunut. Osallistuttiin Viipurin Suomalaisen Kirjalli-
suusseuran 100-vuotisjuhlaan 7.9.1945 Yliopiston juhlasalissa. – Syysko-
kous 31.10.1946 Viipurilaisessa Osakunnassa oli pöytäkirjan mukaan mer-
kittävä siinä suhteessa, että tohtorinrouva Greta Valvanne oli tuonut Ruot-
sista oikeata kahvia, jota ”osakunnan Mari” keitti kiltalaisille. Ajankuva
sekin! Esitelmöitsijät olivat osakunnan inspehtori Aarno Saxén ja fil.maist.
Sulo Haltsonen, edellinen esitelmöi aiheesta ”Mitä on viipurilaisuus?” ja
jälkimmäinen kertoi karjalaisesta kansatieteilijästä Theodor Schwindtistä.
Arkiasiana pöytäkirjassa on maininta, että jäsenmaksu korotettiin 50 mar-
kasta 80 markaksi.

KIRJALLIS-MUSIKAALINEN *ilta*

J. J. TORKKELIN KILTA

11. 2. 1946 KLO 19.30

VANHASSA YLIOPILASTALON
JUHLASALISSA

ESIINTYJÄT:

Helinä Sirkä piano

Kersti Bergroth otteita omasta teoksesta

Ilmari Pimiä sikermä uusia runoja

Frida Sergejeff laulu

Säestää Marja Aaltoila

Hagar Olsson uppläsning

Jouko Ilvonen viulu

Säestää Marja Aaltoila

Lempi Jääskeläinen otteita omasta teoksesta

Viljo Kojo otteita omasta teoksesta

Torkkelin Killan kirjallis-musikaalisen illan 11.2.1946 ohjelma.

Pikku-Viipuri suunnitelma

Vuodet 1947–48 olivat Killan toiminnassa mielenkiintoiset, sillä jo kokouksessa 12.3.1947 pohdittiin rakenteilla olevan Pohjois-Haagan katujen nimistöä. Helsingin kaupungin kadunnimilautakunnassa oli sen jäsen Torkkelin Killan intendentti Ragnar Rosén ehdottanut, että tämän uuden kaupunginosan kaduille annettaisiin menetetyn Viipurin kadunnimiä. Hän ja häneen yhtyen prof. Meurman pitivät suunnitelmaa kunnianosoituksena luovutetulle kotikaupungille: olisivathan monet vailla asuntoa olevat viipurilaiset saaneet edes asua rakkaiden ja arvokkaiden nimien ympäröimässä lähiössä. Kirjailija Lempi Jääskeläinen oli taas kielteisellä kannalla ja vastusti tätä ”pikku Viipuri” -ajatusta, että monet vieraat ihmiset kansoittaisivat Viipurin vanhojen ja arvokkaiden katujen mukaan nimetyt kadut Pohjois-Haagassa. Killan hallituksessa taisi suunnitelma sammua näihin erimielisyyksiin, vaikka siitä ennätettiin jo kertoa helsinkiläisessä päivälehdessäkin. Heijastuksena tästä kiistasta oli Ragnar Rosénin esitelmä Viipurin vanhoista kadunnimistä ja niiden alkuperästä saman vuoden syyskokouksessa, jossa Viipurin ”satakieli” Frida Sergejeff laulullaan ilahdutti myös kuuntelijoita.

Ajanjakson muuta toimintaa

Vuoden 1948 vuosikokouksessa maist. Veikko Mattila esitelmöi Viipurin kaupasta ja merenkulusta entisinä aikoina ja viulisti Anton Hyöki esiintyi.

Vuosilta 1949–50 on yhteinen vuosikertomus, jossa on kerrottu, että Killan hallituksen jäsen prof. Mauno Rauramo oli kuollut ja hänen tilalleen valittiin prof. Oskari Reinikainen. Laukkaavan inflaation takia jäsenmaksu korotettiin 200 markaksi vuosijäseniltä. Sääntöjen muutos oli yhä keskustelun teemana ja käsiteltiin monia aloitteita, esim. päätoimittaja Erkki Paavolaisen kysymyksiä: Mitä on tehty Lallukan rahastolle; Mistä oli Jalmari Finnen eläessä annettu apurahoja historiantutkimusta varten? Lisäksi ehdotettiin Viipurin kaikkien arkistojen kokoamista Helsinkiin, sivukiltojen perustamista ja tukemista muissa viipurilaisten asuttamissa kaupungeissa, ym. Killan Naistoimikunnan naiset olivat avustaneet Viipurin Taiteilijaseuraa juhlatanssiaisten järjestämisessä ravintola Fenniassa ja oli juhlittu vaatimatomasti oman Killan 15-vuotista taivalta. Pöytäkirjoissa on myös merkintä onnistuneesta retkestä Porvooseen. Killan virallisissa kokouksissa prof. Meurman oli esitelmöinyt 150-vuotiaasta Pietari-Paavalin kirkosta Viipu-

Torkkelin Killan v. 1952 Viipurilaisessa osakunnassa järjestämän tilaisuuden osanottajia oikealta Otto-I. Meurman, Arno Tuurna, Lempi Jääskeläinen, Heikki Reenpää ja Eino Parikka.

riissa, Harald Öhquist oli selostanut kirjaansa Talvisota minun näkökulmastani ja maist. Parikka oli kertonut viipurilaisista kirjoista ja kirjailijoista.

Vuosien 1951–52 papereista käy selville, että oli pidetty kaksi sääntömääräistä kokousta, joissa olivat esitelmöineet maist. Erik Bergh Parikkalan rauhan rajasta, fil.toht. Kauko Kyyrö Adam Wilkestä ja hovioikeuden-assessori Robert Rainio oli kertonut Turun Torkkelin Killan alaosastosta. – Syyskokouksen 1952 pöytäkirjassa erikseen mainitaan, että Kiltaan oli liittynyt paljon uusia jäseniä, että toimihenkilöt olivat samoja ja että viipurilaisitaiteilijat olivat esiintyneet kokouksissa.

Vuosina 1953 ja 1954 oli samoin ollut kaksi kokousta, joista Viipurilaisessa Osakunnassa syyskokouksessa, joka samalla oli Killan 20-vuotisjuhla, 1.11.1953 olivat esitelmöineet lahtelainen pankinjohtaja Arvo A. Lintulahti vanhoista viipurilaisista kauppiaista, kapt. Olli Kaarnakoski Kustaa III:n sodan aikaisesta Viipurin kujanjuoksusta, Lempi Jääskeläinen oli lukenut laatimansa 20-vuotiskertomuksen, Arno Tuurna oli puhunut,

Frida Sergejeff laulanut ja nuori Pirkko Attila lausunut. – Lisäksi on merkintä, että kaupunginjohtaja Arno Tuurna oli viettänyt v. 1954 60-vuotisjuhlaansa.

Vuosikokous 1955 oli pidetty 12.4. Vieraana siellä oli Lahden alaosaston edustaja lehtori Venla Salokas, joka kertoi sikäläisten kiltalaisten aikeista pystyttää uusi Mäntysen Hirvi-patsas Lahteen, alkuperäinenhan oli jäänyt Viipuriin Torkkelin puistoon. Pianisti Helinä Sirkiän esityksen jälkeen piti toht. I.Kemppinen esitelmän kansanballadin muuttumisesta kulkeutuessaan maasta toiseen, kouluneuvos Erkki Paavolainen luki otteita kirjastaan Sanomalehti Karjalan vaiheita ja puheenjohtaja Tuurna selosti karjalaisten lisäkorvausasioita. Syyskokouksessa 27.11. talousneuvos Eevert Kilpiän sairauden takia tilalle tilintarkastajaksi valittiin vakuutusjohtaja Lauri Haaksi, varatilintarkastajiksi tulivat talousneuvokset Mikko Pulkkinen ja Juho Heitto. Kokouksessa oli näytteillä kuvanveistäjä Armas Tirrosen suunnittelema Karjalaan jääneille vainajille Hietaniemen hautausmaalle pystytettävän patsaan pienoismalli. Kokouksesitelmän piti prof. K.Kallio Kiinan matkastaan ja lisäksi esiintyi pianisti Mikko von Deringer. – Vuosien 1955-56 aikana oli tehty retket Hämeenlinnaan ja Lahteen.

Vuosikokouksessa 29.4.1956 esitelmöi fil.toht. Sylvi Möller ”Kauppiaskasvatuksesta barokkiajan Viipurissa” ja Amerikassa asuva oopperalaulaja Kalle Ruusunen lauloi Deringerin säestämänä, ym. Syyskokouksessa 3.12. prof. O.Reinikaisen sairauden takia valittiin hallitukseen varatuomari Juho Kivi-Koskinen. Lisäksi ehdotettiin juhlien järjestämistä Killan taloudellisen aseman parantamiseksi, mutta asiakirjoista ei käy selville, pidettiinkö juhlat vai ei. Kokouksesitelmöitsijä fil.toht. Pia Katerma kertoi Viipurissa ja Karjalassa eläneistä ja vaikuttaneista taiteilijoista ”Gallen-Kallelasta Aimo Tukiaiseen”, joka viimeksi mainittu juuri oli voittanut marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsaskilpailun.

Vuoden 1957 tapahtumista kertoo vain 24.3. pidetyn vuosikokouksen pöytäkirja. Sihteeri oli loukannut kätensä, joten vuosikertomusta ei ollut. Esitelmöitsijä maist. Aulikki Ylönen kertoi Jääsken kihlakunnan yksjaloisista, talonpojista, jotka olivat saaneet veroista helpotuksia Kaarle Knuutinpoika Bonden ajoista alkaen. Konsuli Peter Starckjohann Lahdesta esitteli Viipurin murteella värivalokuvia vanhasta Viipurista ja lisäksi nuori laulajatar Eini Liukko esiintyi.

Killan 25-vuotisjuhla juhlapöytäkokouksineen pidettiin 19.4.1958 Viipurilaisessa Osakunnassa. Pianisti Sakari Heikinheimo esitti pianosooloja, laulajatar Margit Tuure lauloi mm. Arno Tuurnan sanoihin Lempi Jääskeläisen säveltämän laulun. Killan sihteeri luki laatimansa 25-vuotiskertomuksen, puheenjohtaja puhui viipurilaisille, varatuomari Juho Kivi-Koskinen kertoi valmistumisvaiheessa olevasta Viipurin kirjasta. Juhlailallisilla puhuivat Tuurnan lisäksi professori Otto-I. Meurman ja Viljo Nissilä, maist. Eino

Torkkelin Killan 25-vuotisjuhlaillliset Viipurilaisessa osakunnassa 19.5.1958. Takapöydän ääressä mm: Toivo Valtavuo, Lempi Jääskeläinen, Arno Tuurna, Margit Rauramo, Robert Rainio, Sirkku Tuurna, Viljo Nissilä.

Parikka, lehtori Toivo Valtavuo, pankinjohtaja Arvo A. Lintulahti Lahdesta ja hovioikeudenasessori R. Rainio Turusta.

Yhdistetty vuosi- ja syyskokous 1959 pidettiin lokakuussa, jossa kuolleen kauppaneuvos A. Heliuksen tilalle hallitukseen valittiin fil. toht. Aarne Huuskonen. Kokouksessa esitelmöi maist. Alpo Salmela Valtionarkistosta löytämästään viipurilaisen koulumiehen A. Sumeliuksen päiväkirjasta, jossa oli merkintöjä viipurilaisten elämästä sata vuotta sitten. Kouluneuvos A. Inkilä kertoi Adam Wilkestä, Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran perustajäsenestä ja ns. Wilken koulun perustajasta. Killan jäsenet vierailivat Helsingin kaupungin museossa, jossa museonjohtaja Helmi Helminen esitelmöi Aurora Karamzinista. Sen jälkeen oli kokous Viipurilaisessa Osakunnassa, jossa kiltalaiset kirjoittajat kertoivat vaikutelmistaan tuoreesta Viipurin kirjasta.

Vuosina 1960–61 pidettiin tavanmukaiset vuosi- ja syyskokoukset. Vuosikertomuksessa 1960 selostetaan, että Kilta oli osallistunut Wilken koulun 100-vuotisjuhlan järjestelyihin. Vuosikokouksesitelmän piti dosentti Kauko Kyyrö kirjoittamastaan Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran historiasta. Syyskokouksessa kertoi fil. toht. Sven Hirn Viipurin kuvapatsaista unohtamatta Marsia ja Merkuriusta Linnansillan vallien kupeessa.

Lisäksi agronomi Pellervo Huitu kertoi lapsuudenkodistaan Kaislahden hovista Johanneksessa. Vuosikokouksessa 1961 käsityöopettaja Aava Piltz kertoi karjalaisista kansannaisten revinnäis- ja nyhennäispitseistä havainnollista esitystään pitsimalleilla ja kansanrunoesityksellään. Vuoden 1961 syyskokouksessa maist. Walter Appelqvist esitelmöi Monrepoon kartanosta ja sen omistajista. Kokouksessa oli vieraana kreivi von der Pahlen, joka kertoi käynnistään kodissaan Monrepoossa, josta oli tehty kansanpuisto kukkaistutuksineen, karuselleineen ja muine huvilaitteineen. Maist. Appelqvist selosti lisäksi paronitar Maria Nikolaijn tekemää kirjalahjoitusta Helsingin yliopiston kirjastolle, mitä jo paroni Paul Nikolaij oli eläessään suunnitellut.

Vuosikokouksesta 1962 oli pitkä kirjoitus Uudessa Suomessa. Kokouksessa, joka pidettiin 18.3. Viipurilaisessa Osakunnassa, näyttelijätär Hilja Jorma kertoi suurlahjoittaja Juho Lallukasta ja hänen vaimostaan Mariasta sekä Lallukan taiteilijakodin syntymisestä Helsingissä. Pianisti Elisabeth Kamenskyn esiintymisen jälkeen maist. Kyösti Skyttä kertoi vielä nuoren viipurilais- ja karjalaispolven suhteesta menetettyyn kotiseutuun. Syyskokouksessa 28.10.1962 prof. Erik Lönnroth selosti muistiinpanojaan vuoden 1918 tapahtumista Viipurissa ja prof. Viljo Nissilä kertoi koulumatkastaan Torkkelin puistosta Rosuvoihin. Ohjelmassa oli lisäksi pianisti Kaija Kakkurin pianonsoittoa ja kiltalaisten vilkasta keskustelua kahvikuppien ääressä.

Vuonna 1963 oli syyskokouksen yhteydessä 27.10. vaatimaton Killan 30-vuotisjuhla, jossa esiintyivät pianisti Irma Ruuskanen, viulisti Juhani Homanen ja lausuja Kaarina Björkroth-Lyly. Lisänä H. Öhquist ja Otto-I. Meurman muistelivat Viipurin historiaa ja Ragnar Rosén esitti otteita tekeillä olevasta Viipurin kaupungin historiasta.

Vuonna 1964 ei ollut mitään toimintaa Killan keskeisen jäsenen Lempi Jääskeläisen sairastumisen ja kuoleman johdosta. Siunaustilaisuudesta 19.9. Meilahden kirkossa muodostui vaikuttava surujuhla. – Samana vuonna kuoli myös prof. Rosén, joten sen vuoden yhdistetty vuosi- ja syyskokous oli omistettu Lempi Jääskeläisen ja Ragnar Rosénin muistolle. Virallisten asioiden käsittelyn jälkeen fil.toht. Eino Kauppinen Kustannusosakeyhtiö Otavasta puhui Lempi Jääskeläisestä kirjailijana ja kaupunginjohtaja Tuurna prof. Rosénin muistolle. Ylioppilas Timo Kivi-Koskinen soitti Händelin huilusonaatin ja laulajatar Margit Tuure lauloi Margaret Kilpisen säestyksellä Lempi Jääskeläisen Manalan virren ja kaksi Kilpisen laulua. – Lempi Jääskeläisen sisar, opettajatar Aili Jääskeläinen valittiin Killan hallitukseen (1965).

Vuodelta 1965 on säilytteillä vuosikertomus, jossa mainitaan Killan hallituksen jäsenet: puheenjohtajana Arno Tuurna, varapuheenjohtajana Ha-

rald Öhquist, sihteerinä Aili Jääskeläinen, rahastonhoitajana Ferdinand Alfthan ja muina jäseninä Arne Huuskonen, Juho Kivi-Koskinen, Otto-I. Meurman, Toivo Nupponen, Eino Parikka ja Toivo Valtavuo. Vuosikokouksessa 21.3. kouluneuvos Arne Huuskonen kertoi Papulan poikien matkasta edellisenä kesänä Viipuriin. Musiikkiohjelman lisäksi Eino Parikka oli kertonut Viipurin nelikielisuudesta.

Vuonna 1966 vuosikokous pidettiin 27.3. Siinä dosentti Sulo Haltsonen esitelmöi räisäläissyntyisestä kansatieteilijästä Theodor Schwindistä. Toisen esitelmän piti Eino Parikka fil.toht. Walter Juveliuksesta (Juvasta), runon Jo Karjalan kunnalla lehtii puu -sepittäjästä, Viipurin Työväenopiston ja myöhemmin kaupunginkirjaston johtajasta. Esitelmän jälkeen todettiin, että Killan jäsen Irja Osmala on Juveliuksen tytär. – Syyskokouksessa 1966 prof. Meurman kertoili matkavaikutelmistaan Kreikasta.

Vuosikokouksessa 19.3. 1967 selosti puheenjohtaja Tuurna, että mainittuna vuonna Viipurin Lauluveikot täyttää 70 vuotta, Viipurin Palokunta sata vuotta ja Viipurin Taiteenystävät 75 vuotta. Samalla hän esitti muistosanat USA:ssa kuolleesta kapellimestari Boris Sirposta, tunnetusta viipurilaisesta musiikkimiehestä. Torkkelin Kilta päätti liittyä jäseneksi juuri perustettuun Lempi Jääskeläisen seuraan. – Vuosikokouksesta oli merkintä, että Killan hallitukseen kuului metsänhoitaja A.Piltz, todennäköisesti Rosénin tilalle. Kokousositelmöijinä olivat professorit Aimo Halila ja Erkki Kuujo, jotka molemmat kertoivat tekeillä olevasta Viipurin kaupungin historiasta. – Syyskokouksessa 28.10. oli mukana 45 jäsentä, jäsenmaksu korotettiin 4 markaksi ja tilintarkastajiksi nimettiin Mikko Pulkkinen ja Ellen Karjalainen. Vuoden aikana kiltalaiset olivat tehneet retken Hämeenlinnaan ja Hakoisten kartanoon sekä läheiselle Linnavuorelle. Otto-I.Meurman ja Ellen Karjalainen olivat Killan edustajina Parikkalassa Koitsanlahden hovin kotiseutumuseossa avatun Lempi Jääskeläisen huoneen tupaan-tuliaisissa sekä laskeneet kukkia hänen hautakummulleen.

Vuoden 1968 vuosikokous pidettiin 27.4. Viipurilaisessa Osakunnassa, johon saapui vieraiksi edustajia Hämeenlinnan Killasta. Päivä oli lähellä Viipurin valtauksen (Vapaussodassa) 50-vuotispäivää, joten esitelmöitsijäksi oli pyydetty kenraaliluutnantti Aatos Maunula, jonka esitelmä julkaistiin seuraavan päivän Uudessa Suomessa. Kokouksen jälkeen Helsingin kiltalaiset yhdessä hämeenlinalaisten kanssa olivat päivällisillä ja sen jälkeen Kansallisteatterissa katsomassa Kersti Bergrothin näytelmää Anu ja Mikko. Syyskokouksessa 27.10.1968 Arno Tuurna erosi puheenjohtajan toimesta sairautensa takia ja hänet kutsuttiin kunniapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajaksi valittiin Eino Parikka ja hallituksen jäseniksi Elsi Luikki ja ins. Matti Tapionlinna. Pöytäkirjassa on myös merkintä sadan sanomalehti Karjalan osakkeen ostamisesta. Lisäksi kokouksessa esiintyi pianisti Marita

von Deringer ja kunnallisneuvos Juhani Leppälä kertoi käynnistään kotiseudullaan Sortavalassa.

Vuoden 1969 vuosikokous pidettiin normaaliin aikaan Viipurilaisessa Osakunnassa, tavallisessa kokoontumispaikassa, ja siinä uusi puheenjohtaja E. Parikka piti kiitospuheen Tuurnalle. Kokouksessa luettiin Viljo Nissilän, Reino Pentikäisen, Johannes Reitamon ja Tauno Siltasen allekirjoittama kirjelmä, jossa pyydettiin Kiltaa järjestämään neuvottelutilaisuus viipurilaiseseineistön keräämistä ja mahdollisen Viipuri-museon perustamista varten. Päätettiin, että Kilta käynnissä olevan Karjala-talon hankkeen takia lähettää vain edustajan seuraavassa huhtikuussa aiottuun museokokoukseen. Killan kokouksen ohjelmana oli Aili Jääskeläisen esitelmä terveyden hoito-oloista vanhassa Viipurissa ja Pirjo Roihan pianonsoittoa. – Syyskokouksessa 16.11.1969 puheenjohtaja Eino Parikka esitti muistosanat pari päivää aikaisemmin kuolleesta Killan pitkäaikaisesta rahastonhoitajasta Ferdinand Alfthanista. Hänen tilalleen hallitukseen valittiin ylilääkäri Lyderik Löfgren. Kokouksesitelmän piti prof. Halila Viipurin historiasta 1700-luvulla.

Vuonna 1970 pidettiin Killan hallituksen kokouksia kolme, joissa pantiin alulle sääntöjen muutosluonnos. Rahastonhoitajan ja sihteerin tehtävät yhdistettiin, kun entinen rahastonhoitaja Toivo Nupponen ilmoitti eroavansa. Sanomalehti Karjalaan ja pääkaupungin sanomalehtiin toimitettiin kiltalaisten toivomuksesta paheksumus kirjailija Eeva Kilven televisio-ohjelmasta, jossa esitettiin viipurilaisia loukkaavalla tavalla entisen kotikaupungin asukkaita uusilla asuinsijoilla. Vuosikokouksessa 22.3. hyväksyttiin sääntöjen muutosehdotus. Kokouksen jälkiosassa piti Harald Öhquist esitelmän Kannaksen luonnon erikoispiirteistä, arkeologiasta, geologiasta, eläimistöä ja kasvistosta, välittömistä kansanhemisistä, joihin hän oli tutustunut virkamatkoillaan, ja heidän historiastaan. – Syyskokouksessa käsiteltiin vielä kerran sääntöjen muutosta. Sihteeri-rahastonhoitajalle päätettiin suorittaa sadan markan vuosikorvaus ja Killan hallitukseen valittiin kuolleen Toivo Valtavuon tilalle lehtori Toini Kulmala ja eroa pyytäneen Toivo Nupposen tilalle ins. Tauno Siltanen.

Vuoden 1971 vuosikokous pidettiin 21.3. Aluksi puheenjohtaja Eino Parikka esitti muistosanat kuolleesta kenraaliluutnantti Harald Öhquististä, Viipurin linnan viimeisestä isännästä ja Torkkelin Killan perustajajäsenestä. Kokouksessa käytettiin prof. Otto-I. Meurmanin suunnittelemaa puheenjohtajan nuijaa, joka oli katajasta ja koristettu hänen Viipurissa v. 1933 piirtämällään hopeasta tehdyllä Torkkelin Killan vaakunalla. Luovutuspuheessaan hän muisteli ystäväänsä Harald Öhquistiä ja kertoili Killan perustamisajoista. Lahjan ottivat vastaan kunniapuheenjohtaja Tuurna ja puheenjohtaja Eino Parikka, joka viimeksi mainittu esitti kiitokset prof.

Meurmanille. Tämän jälkeen prof. Meurman esitelmöi suunnittelemaansa Viipurin kaupungin luoteisväylästä havainnollista esitystään kartan ja diakuvien avulla. Suunnitelman toteuttaminenhan jäi kesken, mutta valloittajat ovat toteuttaneet sen melkein sanatarkasti. – Hallituksen kokouksen pöytäkirjaan 31. 10. on merkitty, että uudet säännöt on vahvistettu ja esitetty rekisteröitäviksi. Samalla Killan hallitus kokonaisuudessaan esitti uusien sääntöjen mukaisesti eronpyyntönsä. Vuoden syyskokous pidettiin samana iltana Lallukassa, jossa puheenjohtaja Parikka ilmoitti eroavansa, sillä hän oli muuttanut Kouvolaan. Hänen jälkeensä Killan viidenneksi puheenjohtajaksi valittiin Aarne Huuskonen, varapuheenjohtajaksi prof. Meurman ja jäseniksi Aili Jääskeläinen, Lyderik Löfgren, Tauno Siltanen, Matti Tapionlinna ja Arno Tuurna, tilintarkastajiksi kauppat.maist. Eino Aarne ja Nina Mäkinen sekä varatilintarkastajiksi Ellen Karjalainen ja talousneuvos August Honkanen. Jäsenmaksu nostettiin 5 markaksi ja ainaismaksu pysytettiin 100 markkana. Kokouksesitelmöitsijä fil.maist. Jorma Tiainen kertoi 1800-luvun Viipurista, erityisesti Saimaan kanavasta.

Vuoden 1972 vuosikokous pidettiin 19.3. Kestikartanossa, mukana 27 kiltalaista. Prof. Viljo Nissilä esitelmöi Viipurin katujen ja torien nimistä, joista monet olivat vanhoillekin viipurilaisille ennestään tuntemattomia. Aarne Huuskosen laatiman tietokilpailun Viipurin historiasta ja katujen nimistä voitti prof. Meurman. Syyskokous oli 22. 10. samassa paikassa. Siinä Aili Jääskeläinen ilmoitti eroavansa sihteerirahastonhoitajan toimesta ja tilalle valittiin Kyllikki Wikström. Hallituksen tehtäväksi annettiin järjestää Killan 40-vuotisjuhlat seuraavana vuonna. Fil.toht. Sven Hirn esitelmöi Viipurin entisistä teatterioloista. Killan ylimääräinen kokous oli pidetty 29.4.1972 Primulassa, jossa oli keskusteltu Viipuri-museon säätiöstä. Päättiin perustaa sihteerin ehdotuksesta Torkkelin Killan Museokerho, jonka jäseniksi valittiin Hellin Sivori, Elsi Luikki, Kyllikki Wikström, Viljo Nissilä ja maist. Pekka Kansin. Järjestäytymiskokouksessaan kerho nimesi puheenjohtajaksi Pekka Kansin ja sihteeriksi Kyllikki Wikströmin. – Syyskokouksessa myyntipäällikkö Bror-Erik Hästö näytti värikuvia ”tämän päivän Viipurista”. – Siihen päättyi pöytäkirjan sanontaa käyttäen ”Jääskeläisen tyttöjen kausi” Torkkelin killassa. Sekä Lempi Jääskeläinen että hänen sisarensa Aili Jääskeläinen olivat olleet mukana vuodesta 1933 Killan koti-seututyössä.

Torkkelin Kilta vuosina 1973–1982

Killan 40-vuotisjuhla

Vuoden 1973 alusta sihteerinä toimineen ensi tehtäviä oli Killan 40-vuotisjuhlan järjestelyt 15.3. Jo aamulla kävivät hallituksen kunniapuheenjohtaja Arno Tuurna, puheenjohtaja Aarne Huuskonen ja varapuheenjohtaja Otto-I.Meurman perustajajäsenen kenraaliluutnantti Harald Öhquistin haudalla Hietaniemessä. Haudalle laskettiin Killan kukkakimppu ja Meurman lausui sanat: Kenraaliluutnantti Harald Öhquist, Viipurin viimeinen linnanherra, oikeuteen aina nojaava Suomen Jääkäri ja vapautemme Taistelija oli Torkkelin Killan perustaja. Hänessä oli yhtyneenä sotilas ja kulttuurihenkilö, isänmaalle vihkiytynyt kansalainen, epäitsekkäs kunnianmies, ritari. Hän tajusi, että kansan on perustettava eteenpäin vievä kehityksensä historiansa antamille kokemuksille ja lujalle moraaliselle pohjalle. Tämä henki kiinnitti hänet myös historialliseen Viipuriin, jonka lujuudesta hän

Torkkelin Killan 40-vuotisjuhlaillalliset 15.3.1973 ravintola Royalissa. Takapöydän ääressä vasemmalta mm. Margit Rauramo, Otto-I. Meurman, Brita Öhquist, Aarne Huuskonen, Sirkku Tuurna, Lyderik Löfgren, Salome Konttinen-Sainio, Erkki Hämäläinen, Elsi Luikki, Ville Teivonen.

kantoi vastuun. Se liitti hänet myös Kiltamme ja haluamme uskoa, että hänen aatteensa ovat onnistuneet imeytymään Kiltammekin näkemyksiin. Hänen työstään tunnemme suurinta kiitollisuutta, säilytämme hänen muistonsa ja laskemme tänä 40-vuotispäivänämme kukkamme hänen kummulleen. – Rouva Brita Öhquist ja lähimmät omaiset olivat läsnä tilaisuudessa.

Virallisten asioiden lisäksi juhlakokouksessa ravintola Royalissa kutsuttiin Torkkelin Killan kunniajäseniksi prof. Meurman ja opettaja Aili Jääskeläinen, joista läsnäollut Meurman sai rintaansa punaisen neilikan ja sairaana olevalle Aili Jääskeläiselle puheenjohtaja Huuskonen vei seuraavana päivänä kukkakimpun.

Kokouksen jälkeen siirryttiin viereiseen Royalin Runeberg-saliin, johon vieraiksi oli kutsuttu Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran, Wiipuri-Museon Säätiön ja Killan alaosastojen edustajat. Kouluneuvos Huuskonen toivotti vieraat tervetulleiksi ja luki otteita Aili Jääskeläisen laatimasta 40-vuotiskertomuksesta. Kunniajäsen prof. Meurman puhui ”Viipurin muureista” ja taiteellisesta ohjelmasta vastasivat veljekset Antti ja Jukka Meurman soittaen Beethovenin sonaatin. Lisäksi näyttelijätär Salli Karuna lausui Aleksis Kiven runon Suomenmaa ja Aapelin pakinan Näyttelijätär.

Killan muut kokoukset ja toiminta

Vuosi 1973 oli vilkkaan toiminnan aikaa. Killan hallitus oli pitänyt neljä kokousta. Oli tullut käyttöön tiedottaminen sarjakirjeillä kiltalaisille. Karjalan kulttuuriperinteen seminaariin Lohjalla, Kanneljärven kansanopistolla, osallistuivat kiltalaiset Elsi Luikki ja Kyllikki Wikström. Autolastillinen kiltalaisia oli osallistunut matkaan Lappeenrantaan ja Imatralle, missä vietettiin Karjalaisen kulttuuriviikon avajaisia. Ympäri maan karjalaiset halusivat muistaa perinteitään, esim. Helsingissä järjestettiin lähes 30 tilaisuutta kyseisen teeman merkeissä, joukossa Killan 40-vuotisjuhlallisuudet. – Syyskokouksessa Lallukassa oli mukana 54 jäsentä 134 kokonaisjäsenmäärästä. Kuolleen tilintarkastaja August Honkasen tilalle valittiin joht. Kauko Himanen. Ohjelmana olivat Irja Palmén soittamat pianosoolot ja fil. toht. Hannes Sihvon esitelmä Karelianismista. Lisäksi hum.kand. Ulla Kervinen kertoi Helsingin yliopiston kansatieteen laitoksen suorittamasta viipurilais- ja yleensä karjalaistaajamien perinteen keruusta.

Vuoden 1974 vuosikokouksessa 24.3. Lallukan taiteilijakodissa oli mukana 62 kiltalaista. Avauspuheessaan Arne Huuskonen esitti muistosanat August Honkasesta, Eino Parikasta ja Peter Starckjohannista. Killan Museokerhon jäsen lehtori Aili Simonsuuri selosti kerhon toimintaa ja laatimaansa kyselykaavaketta viipurilaisperinteen keräämiseksi. Musiikista

huolehti laulajatar Pirkko Gallen-Kallela säestäjänään musiikinopettaja Hilka Sonninen. – Syyskokouksessa, jossa oli mukana 75 jäsentä, kertoi li Aarne Huuskonen säätyläisten elämästä Viipurissa sata vuotta sitten ja laulajatar Anna-Maija Berner lauloi Sirkka Ganzaugen säestämänä.

Vuonna 1974 oli kokousten lisäksi muutakin toimintaa: kiltalaiset Kerttu Erkamo ja Kyllikki Wikström osallistuivat kulttuuriperinneseminaariin. Karjala-talon vihkiäisjuhlaan Helsingissä Käpylässä 17. 11. osallistui kiltalainen Otto-I. Meurman, ja siellä tarjottavalla ”heimomurkinalla” 3. 11. oli mukana useampia kiltalaisia. Kunniapuheenjohtaja Arno Tuurnan 80-vuotispäivän vastaanotolla oli mukana Killan koko hallitus. 11. 11. autolastillinen kiltalaisia Aarne Huuskosen ja Reino Myllysen opastuksella teki retken Sibeliuksen museoon Tuusulassa, Kiven kuolinmökille, Haloseniemen ja lounaalla oltiin Krapihovissa. Jo keväällä 17. 3. joukko kiltalaisia oli ollut mukana Lahden sivukillan 25-vuotisjuhlilla, jossa pääkillan lahjana ojennettiin lahtelaisille uunituore Viipurin kaupungin historian toinen osa. Ja huhtikuun 20. päivänä viitisenkymmentä kiltalaista oli Amos Anderssonin taidemuseossa pohjoiskarjalaisen Eeva Ryynäsen puuveistosnäyttelyssä. Sen jälkeen prof. Meurman oli kutsunut taiteilijan puolisoineen ja kiltalaiset kotiinsa kiltahetkeen, jossa pojanpoika Antti Meurman esitti viulusooloja.

Museo- ja opintokerho

Museokerho perustettiin, kuten sanottu, vuonna 1972. Lehtori Aili Simonsuuri oli laatinut laajan kyselykaavakkeen viipurilaisperinteen keräämistä varten. Sitä postitettiin n. 800 kappaletta ja lisää jaettiin nyrkkipostissa. Sanomalehti Karjalassa ja helsinkiläislehdissä ilmestyi Pyöreäntornin kuvalla varustettu vetoamus viipurilaistietouden tallentamiseksi. Kyselykaavakkeiden avulla kerättiin runsaasti perinnettä ja eräät kerholaiset, jopa sihteeri magnetofonin avulla, kävivät haastattelemassa monia viipurilaisia. Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura oli myöntänyt kerholle 3000 markkaa toimintaa varten, ja myöhemmin tästä voitiin varata osa ”kansatieteilijä” Leena Piiralle keruutyötä varten. Museokerho (Aili Simonsuuri, Viljo Nissilä, Aarne Huuskonen, Kyllikki Wikström) kokoontui kerholaisien kodeissa ja sen toiminta jatkui vuoden 1976 loppuun, jolloin työtä jatkoi Yliopiston kansanperinteen laitoksen karjalaisryhmä. Opintokerho (Elsi Valla, Signe Lindroos, Terttu Nuopponen, Hellin Sivori, Elsi Luikki, Martta Koiranen, Tauno Siltanen, Kerttu Erkamo, Kyllikki Wikström) sai valtion opintokerhoille myöntämän apurahan ja se opiskeli lähinnä Karjalatietoutta kahtena talvena.

Killan toiminta viimeksi kuluneina vuosina

Vuoden 1975 vuosikokous pidettiin Karjala-talon Laatokka-salissa, joka oli tupaten täynnä kiltalaisia. Kahvitarjoilusta huolehtivat Killan naisjäsenet ja Museoliiton johtaja Jorma Heinonen kertoi Viipurin biedermayer-ajasta 1840-70. Matti Tapionlinna selosti Karjala-talon syntyvaiheita, mutta tutustumiskierrosta ei voitu tehdä talon ”ylikuormituksen” takia. – Syyskokouksen pitopaikaksi varattiin suurempi Yläsali, jossa tämän jälkeen kaikki Torkkelin Killan kokoukset on pidetty. Kahvinkeittäjäksi oli suostunut eräs talon naisvahtimestareista. Aarne Huuskonen pyysi vapautusta puheenjohtajan tehtävistä sukututkimustöittensä takia ja hänen seuraajakseen valittiin kouluneuvos Matti Kähäri. Hallituksesta eroa pyytäneen Tauno Siltasen paikan suostui ottamaan Aarne Huuskonen. Kokouksessa perustettiin erityinen ohjelmatoimikunta, jonka vetäjäksi tuli maist. Anna-Maija Berner oikeudella saada apulaisia. – Syyskokouksesitelmän piti prof. Kauko Pirinen aiheesta Viipuri lännen kirkollisena etuvartijana. Anna-Maija Berner lauloi Toini Schärllundin säestyksellä.

Vuoden 1975 merkkitapaus oli Killan järjestämänä viipurilaiskirjailijan Kersti Bergrothin muistojuhla ja tuotannon näyttely Karjalatalon suuressa juhlasalissa 20.–22.3. Näyttelyn järjestämisessä avusti Kustannusosakeyhtiö Otavan puolesta maisteri Maijaliisa Auterinen. Näyttelyn avajaisissa puhui pääjohtaja Erkki Tuuli ja pääjuhlassa prof. Arvi Kivimaa, maist. Toini Havu ja kouluneuvos Aarne Huuskonen. Tilaisuuksien taiteellinen puoli oli korkeatasoista ja niiden taloudellinen tuotto luovutettiin Wiipuri-Museon Säätiölle. Lisäksi samana vuonna kiltalaiset kävivät parissa teatterinäytännössä, Kaupunginmuseossa Aurora Karamzinin näyttelyssä ja Taidehallissa viipurilaisen Olli Miettisen taidenäyttelyssä. – Pöytäkirjassa on lisäksi merkintä, että Killan jäsenluku oli 243.

Vuosikokouksessa 1976 oli puheenjohtajana kouluneuvos Matti Kähäri ja esitelmöijänä kirjailija Iris Kähäri, joka kertoi Karjala-harrastuksesta. Marjatta Schärllund lauloi äitinsä Toini Schärllundin säestämänä ranskalaisia paimenlauluja. Lisäksi Wiipuri-Museon Säätiön keräyspäällikkö Reino Hintsa kertoi keräyksestä ja Lappeenrantaan sijoitettavan Wiipuri-Museon vaiheista. Elokuun 12. päivänä kuoli Torkkelin Killan näkyvimmistä hahmoista kaupunginjohtaja Arno Tuurna, joka intomielisesti toimi sekä Viipurissa että Helsingissä Killan tarkoituserien hyväksi. Hän oli Killan pitkäaikaisin puheenjohtaja ja kunniapuheenjohtaja, jonka siunaustilaisuudessa Temppeleaukion kirkossa puhui hänen vanha kiltaystävänsä prof. Meurman. – Killan syyskokous 1976 muodostui Arno Tuurnan ja poismenneiden kiltalaisten muistotilaisuudeksi. Tuurnan tilalle Killan hallitukseen valittiin kenraaliluutnantti Unto Matikainen. Arkiasiana pöytäkirjassa on

ILTAPÄIVÄKONSERTTI

23.4.1977 klo 15,00

Tuomiokirkon Kryptassa

Kirkkokatu 18

O H J E L M A

Puheenvuoro — Yrjö Levänen

Kuorolaulua — Eläkeläislaulajat

Pyhäaamu — P. J. Hannikainen

Ei mitään multa puutu — Leevi Madetoja

Suomalainen rukous — Taneli Kuusisto
johtaa Eino Marviala .

Preludi E-duuri — J. S. Bach

Andante 2-sonaatti — J. S. Bach

Heimo Haitto, viulu

Romance de la Luna Luna — Frederico Carcia Lorca

Annabel Lee — Edgar Allan Poe

suom. Yrjö Jylhä

Herramme Vapahtajamme — Eino Leino

Eva ja Heimo Haitto, lausunta — viulu

Suomenmaa — Aleksis Kivi

Eva Haitto, lausunta

Yksinlaulua — Anna-Maija Berner

5-laulua Raamatun sanoihin — Ahti Sonninen

säest. Hilikka Sonninen

TORKKELIN KILTA ry

Ohjelmatoimikunta

10 mk.

Tilaisuuden jälkeen kahvia — 4 mk.

Torkkelin Killan 23.4.1977 Tuomiokirkon Kryptassa järjestämän iltapäiväkonsertin ohjelma.

maininta, että kiltalaisten vuosijäsenmaksu korotettiin 10 markaksi, ainaisjäsenmaksu pysyi 100 markkana. Kokousesitelmän pitäjä Viljo Nissilä kertoi asiantuntevasti Viipurin ja sen kaupunginosien nimistön synnystä. Laulajatar Pirkko Gallen-Kallela esitti laulua Terttu Pietarisen säestämänä. – Vuoden 1976 alusta alkoi vielä 1982 jatkunut esitelmäsarja Studia Generalia. Vuonna 1973 aloitettu Torkkeli tanssii -traditio jatkui.

Vuosikokouksessa 1977 oli mukana 86 kiltalaista. Ohjelmatuokiossa soitti viulua konserttimestari Sulo Aro vaimonsa säestämänä. Tavanmukaisen vuosikokousesitelmän korvasi käsityönopettaja Kerttu Erkamon kirjoittama, tositapahtumiin perustuva ajankuva-vuoropuhelu, jossa kirjoittajan lisäksi esiintyi kirjailija Iris Kähäri. Aiheena oli aprillipäivä ajurinperheessä Vesiportinkatu 1:ssä noin v. 1890, jolloin puhelin teki vasta tuloaan. – Syyskokouksessa prof. Toivo Paloposki esitelmöi asiantuntevasti maamme valmistautumisesta valtiolliseen itsenäisyyteen. Director cantus Reino Ahtiainen lauloi vaimonsa säestäessä pianolla. Wiipuri-Museon Säätiön keräyspäällikkö Reino Hintsa esitteli Viipurin Suojeluskuntapiirin palkintokaapin, joka Sotamuseosta oli saatu näytteille. 60. itsenäisyyspäivän kunniaksi oli Killan ohjelmatoimikunta varannut kiltalaisille pääsyn Kalevala-aiheisen näytelmän esitykseen Intimiteatterissa. Vuonna 1977 järjesti Wiipuri-Museon Säätiö pienoisenäyttelyn Töölön kirjastotalon näyttelyhuoneeseen. Monet Killan jäsenet osallistuivat viikon ajan näyttelyn pystyttämiseen-, valvonta- ja purkamistehtäviin. Samana vuonna 1977 Kilta oli järjestänyt Tuomiokirkon Kryptassa iltapäiväkonsertin 23.4. Siinä esiintyivät Amerikasta Suomessa käynnillä olevat Eva ja Heimo Haitto, viipurilainen ”musiikin ihmelapsi”, joka soitti ilman säestystä Bachia ja säesti Eva Haitton lausuntaa (viimeisenä numerona Aleksis Kiven Suomenmaa). Viisi laulua raamatun sanoihin lauloi Anna-Maija Berner Hilikka Sonnisen säestämänä, Eino Marviala johti eläkeläiskuoroa ja pastori Yrjö Levänen selosti Kryptan vaiheita. Konsertissa oli yli 400 kuulijaa.

Vuoden 1978 vuosikokous oli samalla Killan 45-vuotisjuhlakokous, jossa tarjottiin ilmaiset kahvit 125 mukana olleelle kiltalaiselle sekä Lahden ja Hämeenlinnan sivukiltojen edustajille. Juhlakokouksessa piti esitelmän Viipurin linnasta majuri Sampo Ahto, joka kartoin ja diakuvin havainnollisti esitelmäänsä. Oopperalaulajatar Eini Liukko-Vaara lauloi, pianisti Kerstin Heikkilä soitti ja lisäksi esiintyi trio: pianisti Irja Pelo, viulisti Reino Kosonen ja sellisti Martti Palasti.

Keväällä 1978 paljastettiin Helsingin Hietaniemen hautausmaalla kirjailija Kersti Bergrothin hautamuistomerkki, jonka oli suunnitellut kuvanveistäjä Kauko Räsänen. Muistomerkkin hankkimisesta vastasi toimikunta, jossa olivat edustettuina Kustannusosakeyhtiö Otava sekä kirjailijaliitot ja monet karjalaiset yhdistykset, mm. Torkkelin Kilta.

Syyskokouksessa lokakuussa valittiin erovuoroisten jäsenten tilalle kolmivuotiskaudeksi Kerttu Hellevaara ja Martti Valla sekä tilintarkastaja Eino Aarnen tilalle Inkeri Himanen ja Jussi Linnamo. – Anna-Maija Berner lauloi Hilikka-Liisa Sonnisen säestämänä ja hum.kand. Irma Kunttu kertoi ystävästään Kersti Bergrothista, jonka muistomerkin hankkimiseksi hän oli ollut mukana. – Viipurilainen Osakunta vietti v. 1978 325-vuotisjuhlaansa, jossa Killan edustajat esittivät onnittelunsa kukin ja lahjashekein.

Vuoden 1979 vuosikokouksessa 31.3. kutsuttiin Killan kunniajäseniksi kaksi sen työssä ansioitunutta jäsentä: nimistöntutkija prof. Viljo Nissilä, Killan perustajajäseniä, ja kouluneuvos Arne Huuskonen, entinen monivuotinen puheenjohtaja. Laulajatar Kerttu Lepämaa lauloi ja Museoviraston tutkija maist. Kirsti Melanko esitelmöi, miten vallasväki 1500- ja 1600-luvulla sisusti kotinsa. – Kokouksessa oli mukana 115 kiltalaista ja vieraina Turun sivukillasta kenttävasti Erkki Hilke ja toimitusjohtaja Reino Honkanen. Syyskokousta lokakuussa, mukana toistasataa kiltalaista, vietettiin samalla Talvisodan 40-vuotisena muistojuhlana. Avajaissanoissaan puheenjohtaja Matti Kähäri palautti mieliin tuon ankean ajan ja opettaja Toivo Vasaman johtama pienoiskuoro lauloi Kuusiston ”Suomalaisen rukouksen” ym. lauluja. – Kokouksessa Arne Huuskonen pyysi eroa hallituksen jäsenyydestä ja tilalle valittiin rehtori Matti Kohvakka. Ohjelmatoimikunnan puolesta ojennettiin Museosäätiölle Torkkeli tanssii-stipendi.

Vuoden 1980 vuosikokoukseen, jolloin oli kulunut 40 vuotta siitä, kun Karjalan heimon oli pakko jättää ensimmäisen kerran synnyin- ja kotiseutunsa ja oli perustettu Karjalan Liitto ajamaan evakkokarjalaisten taloudellisia ja henkisiä asioita, saapui Karjalan Liiton puheenjohtaja Urho Kähönen kertomaan, miten 40-vuotisjuhlaa tullaan viettämään. Vuosikokouksen ohjelmassa oli lisäksi rehtori Olavi Perttilän pianoesityksiä, laulajatar Pirkko Gallen-Kallelan laulua ja lausuja Reino Jokilehto luki Unto Kupiaisen runon Viipurilaisille 13.3.1940.

Vuoden 1980 syyskokoukseen osallistui 56 kiltalaista. Jäsenmaksu rahan arvon alenemisen johdosta korotettiin 15 markaksi vuosijäseniltä ja 150 markaksi ainaisjäseniltä. Perustaja-kunniajäsen prof. Otto-I. Meurman erosi hallituksen jäsenyydestä ja tilalle varapuheenjohtajaksi valittiin kenraaliluutnantti Unto Matikainen ja avoimeksi jääneen hallituksen jäsenen paikalle dosentti Jaakko Paavolainen. Ohjelmatoimikunnan vetäjäksi tuli edelleen Heidi Neuvonen ja retkeilytoimikuntaan Tuulikki Ivaska entisine apulaisineen. Esitelmöijäksi oli saapunut Lappeenrannan museon amanuenssi Elina Vuori, joka sanoin ja kuvin esitteli Wiipuri-Museon Säätiön edellisesäistä tilapäisnäyttelyä ja muitakin kokoelmia. Lopuksi lauloi kiltalainen Aili Åström Hilikka Sonnisen säestämänä.

Prof. Otto-I. Meurmanin 90-vuotisjuhlintaa 7.5.1980 Mestaritallissa Helsingissä. Torkkelin kitalaiset prof. Meurmanista vasemmalta lukien Matti Kähäri, Aarne Huuskonen, Kyllikki Wikström, Erkki Hämäläinen, Matti Tapionlinna, Kerttu Hellevaara, Lyderik Löfgren, Matti Kohvakka, Unto Matikainen, Viljo Nissilä, Elsi Luikki.

Toimintavuonna oli poistunut Killan riveistä puheenjohtaja Aarne Huuskonen joulupäivänä 25.12., sihteeri Aili Jääskeläinen 22.6. ja mm. jäsenet Greta Valvanne, Helmi Kirva ja Martta Kotilainen.

7.5.1980 piti Killan hallitus kunnioitettavat 90 vuotta 4.6. täyttävälle prof. Otto-I. Meurmanille vaatimattoman juhlan Mestaritallissa. Juhlailonasta suosi kaunis varhaiskevään sää, pidettiin puheita, kohotettiin onnittelumaljoja ja syntymäpäiväsankarin rintaan kiinnitti Killan sihteeri Torkkelin Killan kultaisen jäsenmerkin no 1. Merkki oli teetetty prof. Meurmanin v. 1933 piirtämän Killan sinetin mukaan.

Samana vuonna kitalaisten riveistä olivat poistuneet Margit Rauramo ja Mikko von Deringer, suosittu pianistimme.

Vuosikokouksessa 1981 virallisten asioiden jälkeen esitelmöi metsänhoitaja Erkki Rautvuori 1845 perustetusta Viipurin Suomalaisesta Kirjallisuusseurasta ja sen kustantamasta vuosikirjasta, Toimitteista. Konsertti-

mestari Sulo Aro soitti viulua vaimonsa Pirkko Siirilä-Aron säestämänä, joka lisäksi lauloi Hilikka Sonnisen säestämänä karjalaisia kansanlauluja edelliskesäisen onnistuneen Bomba-retken muistoksi.

Syyskokouksessa 1981 ilmoitti Killan puheenjohtaja Matti Kähäri eroavansa tekemättä jääneiden muiden töittensä takia, mutta suostui varapuheenjohtajaksi. Kenraaliluutnantti Unto Matikaisesta tuli Killan seitsemäs puheenjohtaja. Myös hallituksen jäsen Martti Valla erosi työesteittensä takia ja tilalle valittiin varatuomari Erkki Tynkkynen. Lehtori Aili Simon-suuri esitelmöi aiheesta Vuoksi ja Imatra Suomen kirjallisuudessa ja Reino Ahtiainen lauloi vaimonsa säestyksellä.

Vuosikokous 27.3.1982 oli sääntöjen mukainen. Piispa Erkki Kansanaho esitti katsauksen Viipurista kirkollisena hallintokeskuksena ja pianisti Greta Carlsson-Nuotio soitti. Kevätohjelmaan kuului retki Lahteen, jossa katsottiin kaupunginteatterissa Juhani Tervapään Juurakon Hulda Eugen Terttulan sovituksena ja Martti Kainulaisen ohjaamana.

Torkkeli tanssii -traditio

Ensimmäisen Torkkeli tanssii -tilaisuuden järjesti Killan Museokerho 14.4.1973 illalla ravintola Royalissa. Hanke oli ollut vireillä jo edellisenä vuotena 1972 ja tarkoituksena oli hankkia rahaa Wiipuri-Museon Säätiön keräystoimintaa varten. Torkkelin Killan Museo-kerho kutsui 12.2.1973 kaikkien entisten viipurilaisten oppikoulujen edustajat ravintola Royaliin, jonne saapuikin 21 viipurilaista kymmenestä eri koulusta, Viipurin-yhdistyksestä ja Torkkelin Killasta. Kokouksen puheenjohtajana toimi fil.maist. Pekka Kansi, joka selosti asian. Hän kertoi mm., että idean keksijä oli toimittaja E.J.Paavola ja ensimmäinen kokous oli ollut 15.5.1972. Muutamien epäonnistuneiden kokeilujen jälkeen hankkeen ajamisen oli ottanut huolekseen Killan Museokerho. Juhlan ajankohdaksi sovittiin lauantai 14.4.1973 ja sen järjestelytoimikuntaan valittiin puheenjohtajaksi Pekka Kansi, ja jäseniksi Lilja Lindholm, Elsi Luikki, Kyllikki Wikström, Erkki Rautvuori ja Tauno Siltanen, kaikki Killan jäseniä. Juhlan nimeksi keksi Helvi Salojoki Viipurin Suomalaisesta tyttökoulusta ”Torkkeli tanssii”, mikä päätettiin ”suojata” kyseisiä vastaavanlaisia tilaisuuksia varten, jotka olivat ikään kuin korvikkeita Viipurissa tapahtuneille Pamaus-juhlille. Lyhyestä valmisteluajasta huolimatta toimikunta (lähinnä Pekka Kansi ja Elsi Luikki) sai ohjelman kuntoon.

Syyskokouksessa 1975 oli Killalle valittu erityinen ohjelmatoimikunta huolehtimaan kiltalaisten teatteri-, taidenäyttely- ym. viihteestä. Tämän naisten muodostaman toimikunnan (vetäjänä Anna-Maija Berner) aloittees-

Pöytävaraus puh.
632 223, 627 510

TORKKELI TANSSII KAISANIEMESSÄ

LAUANTAI-ILTAPÄIVÄ 1. 10. 1977 KLO 16-20

Wiipuri-museon Säätiön esinekeräystoiminnan tukemiseksi.

Ohjelmassa laulua, soittoa, tanssia ym.

TORKKELIN KILTA ry.

Ohjelmatoimikunta

”Torkkeli tanssii” 1.10.1977 Kaisaniemen ravintolassa.

ta herätettiin henkiin ”Torkkeli tanssii”, tällä kertaa iltapäivätilaisuutena. Viipurin Pyöreäntornin Vaasa-sali kai väikkyi toimikunnan mielessä, kun juhlimispaikaksi valittiin Kaisaniemen ravintolan uusittu pyöreä sali. Juhlat oli 2.10.1976 kello 16–20. Ohjelman suorittajina oli oopperalaulajia, Karjalan Nuorten tanhupoikia, pianisti Mikko von Deringer, Wiipuri-Museon Säätiön keräyspäällikkö Reino Hintsa ja kiltalaisiakin. Elsi Luikin pitämät pikkuarpajaiset tuottivat osansa ja seuraavassa syyskokouksessa luovutettiin Museosäätiölle shekein varustettu kirjekuori.

Seuraavana vuonna 1977 1.11. pidettiin juhlat samassa paikassa samoin tuloksin. Ohjelman suorittajina olivat Sirkka ja Ami Lovén, Martti Valla, Jussi Linnamo, Viipurin Lauluveikkojen kvartetti, tanssijat Aili Luoma ja Anna Kääriäinen ”aliupseeripariskuntana Viipurin 8. Tarkka-ampujapataljoonasta”.

Syksyllä 1978 siirryttiin Seurahuoneelle, joka sekin osoittautui ahtaaksi yhä kasvaneelle vierasjoukolle, jossa nähtiin oopperalaulajat Tuure Ara (Saparo-Tuure), Veikko Tyrväinen ja näyttelijä Joel Rinne, ym. Ohjelman suorittajina olivat Annikki Laisaaren voimistelijattaret Kotkasta, laulajat

”Torkkeli tanssii” 10.10.1982 Marskin ravintolassa.

Yrjö Paulo ja Marjatta Schärlund, kirjailija Kyösti Skyttä ja harmonikkataiteilija Raimo Vainio.

Seuraavina vuosina lokakuun alussa Torkkeli tanssii -tradition paikkana on ollut ravintola Marskin tilava sali. Puhujina ovat olleet Museosäätiöstä Erkki Jäämeri, Jussi Linnamo ja Matti Kohvakka. Aina on mukana ollut pianisti Mikko von Deringer, mutta v. 1981 oli mustan flyygelin kannella tulipunainen ruusu kertomassa kiitoksemme ajanrajan taakse siirtyneestä Killan pianistista. Vieraiden joukossa on nähty monet kerrat kunniajäsenemme professorit Otto-I.Meurman, Viljo Nissilä rouvineen, kouluneuvos Aarne Huuskonen rouvineen sekä kouluneuvos Matti Kähäri Iris-rouvan kanssa, Museosäätiön puheenjohtaja Erkki Hämäläinen ja monen monet kiltalaiset. Tuotto on lahjoitettu Wiipuri-Museon Säätiölle. – Ohjelmatoimikunnan jäsenet, jotka ovat kaiken saaneet aikaan, ovat olleet Kirsti Aute-re, Kerttu Hellevaara, Annikki Laisaari, Maire Lappalainen, Airi Lindholm, Mirjami Leisti, Kirsti Karvonen, Aira Kilpiä, Eija Matikainen, Irja Niutanen, Heidi Neuvonen, Marita Nielsen, Hilikka Santaholma ja Hilikka Siirala. Ohjelmatoimikunta on lisäksi järjestänyt käyntejä taidenäyttelyissä, glögikutsuja, ostanut ja myynyt teatterinäytäntöjä, ym.

Retkeilytoiminta

Torkkelin Killan jäsenistön voimakas kasvu, mikä on lisännyt sihteeri-rahastonhoitajan työtä, on toisaalta lisännyt toimintamuotoja. Kiltalaiset alkoivat esittää toivomuksia retkien järjestämisestä lähiympäristöön. Retkeilytoimikunnan vetäjäksi saatiin retkien järjestämiseen perehtynyt Tuulikki Ivaska, jonka opastuksella kiltalaiset ovat tehneet monta antoisaa matkaa. Retkeilyjä oli tehty aikaisemminkin, mutta hänen johdollaan retkeilytoiminta tuli varsinaisesti 1977 Killan ohjelmistoon.

Ensimmäinen Tuulikki Ivaskan opastama retki tehtiin Espooseen, jossa nähtiin vanha kirkko, Histan kartano ja tekstiilitaiteilija Kristiina Ihamuotilan väri-iloinen näyttely, käytiin Kaisankodissa ja Myllyjärven ekumeenisessa työkeskuksessa sekä poikettiin Klaukkalan Savitorpassa ja iltapalalla Bembölen kahvituvassa. Seuraavan vuoden 1978 kevätretki suuntautui omenakukkien kaupunkiin Lohjalle. Paikkakunnan hyvin tuntevan oppaan Matti Kähärin opastuksella nähtiin suurimmat omenapuutarhat, katsottiin Pyhän Laurin kirkon vanhat seinämaalaukset sekä muisteltiin kukkakimpulla Karjalaan jääneitä vainajia sekä sotien aikana Lohjalle menehtyneiden inkeriläisten hautakumpua. Seuraava kohde oli Kanneljärven kansanopisto, jossa nautittiin iltapala ja tutustuttiin opistoon rehtori Teuvo Moision opastuksella. Sammatin ja Nummen keramiikkapajan kautta palattiin Helsinkiin.

Vuonna 1979 opasti Ivaska kiltalaiset Vihtiin, lähinnä kuvanveistäjä Alpo Sailon museoon, jota esitteli Helsingistä mukaan tullut hänen vaimonsa Nina Sailo, hänkin kuvanveistäjä. Hän näytti jopa Viipurissa vapaussodan aikana 1918 ammutun säveltäjä Toivo Kuulan kuolinnaamion. Palatesa poikettiin Vihdin Oinosjoella katsomassa Pentti Ylösjoen omintakeisia veistoksia ja maalauksia, Päivölän lepokodissa ruokailemassa ja taidemaalari Kaapo Rissasen kodissa, missä hänen vaimonsa esitteli miehensä jälkeenjäänyttä tuotantoa. Toukokuussa tehtiin pikamatka Lappeenrantaan Wiipuri-Museon Säätiön ensimmäiseen tilapäisnäyttelyyn Maakuntamuseossa, jota esitteli amanuenssi Heli Korpela, Kesällä 1979 tehtiin matka Viipuriin ja Ollilaan, viikon lomamatka Kuokkalan Ollilaan mukana 35 henkilöä Marita Nielsenin opastuksella. Osallistuttiin Leningradin moniin taidetilaisuuksiin, käytiin ostoksilla Terijoella ja tutustuttiin uusittuun Ilja Repin -museoon Kuokkalassa, käväistiin menen tullen myös Viipurissa katsomassa itselleen läheisiä paikkoja.

Vuonna 1980 tehtyä neljän päivän matkaa Pohjois-Karjalaan Tuulikki Ivaska apulaistensa Helvi Hiltusen ja bussinkuljettaja Silfverin kanssa ryhtyi suunnittelemaan jo kevättalvella. Retki, johon osallistui 43 matkailijaa, tehtiin Mikkelin ja Varkauden kautta Uuteen-Valamoon Heinävedellä, jos-

Torkkelin kiltalaisia retkellä Pohjois-Karjalassa Bomban talon pihalla 4.6.1980.

sa yövyttiin. Sieltä ajettiin Bomban taloon, toiseen yöpymispaikkaan, josta matka jatkui Lieksaan, Joensuuun ja Kolin kautta Savonlinnaan, jonka Kasino oli kolmas yöpymispaikka. Paluumatka tehtiin Imatran ja Luumäen kautta. Retki oli erittäin onnistunut kauniin varhaiskesän sään ja luonnon suosimana. – Saman vuoden tammisunnuntaina 27.1. oli tehty lounasretki Askolan kartanoravintolaan, jossa Matti Kähäri kertoili tammisunnuntaista. Paluu Helsinkiin tapahtui Mäntsälän lasipajan kautta.

Vuoden 1981 ensimmäinen retki tehtiin laskiaisena Nummi-Pusulaa, vanhaan Ikkalan talonpoikaiskotiin, jossa emäntä oli kattanut runsaan pito-pöydän ja jossa katseltiin ainutlaatuisia perinnetavaroita. Jo menomatalla Kerttu Hellevaara oli kertoillut lapsuutensa laskiaisista Viipurissa ja paluumatkalla käytiin katsomassa viipurilaissyntyisten Erik ja Toini Kurzen keramiikkapajaa. Kevätretki tehtiin 4.4.1981 Turkuun kolmen bussin voimalla, joista yhden täyttivät Viipurin Lauluveikot. Turkulaiset olivat järjestäneet vastaanoton puheineen ja kahvitteluineen korjauksen alaisessa Turun

linnassa. Karjalaisten sekakuoron esitysten jälkeen käytiin historiallisessa museossa ja sitten lounaspaikassa Ruissalon hotellissa, jonne oli saapunut myös autolastillinen Lahden ja Hämeenlinnan kiltalaisia. Pitäjänlehti Johannekselaisessa 4/81 kirjoitti nimimerkki Ilmari: ”Viipurille ja sen muistoille on luontevaa jatkaa Torkkelin Killan toimintaa, pääpaikkana Helsinki, alaosastoja eri puolilla Suomea. Vaikka Kilta ei perustu verenperintönä karjalaisuuteen, kuten pitäjähdistykset, on sillä sitäkin suuremmat mahdollisuudet edistää menetetyn maakunnan pääkaupungin kulttuuriyhdistyksenä karjalaisuutta ja viedä sitä laajoihin piireihin Nyky-Suomessa” ja nimimerkki jatkoi Lauluveikkojen kirkkokonsertista seuraavasti: ”Turun Tuomiokirkossa täyttyivät nuo korkean ja syvän taiteen vaatimukset täydellisesti. Karjalaiset miehet solisteina urkuriprofessori Tauno Äikää ja laulaja, director cantus Sulo Saarits ovat ponnistelleet mahdollisimman korkeaan päämäärään alallaan. Viipurin Lauluveikot, 1879 perustettu kuoro, on jaksanut miespolvi miespolven jälkeen uusiutua ja pysyä valiokuorojen tasolla..”. Kuoro lauloi hienon ohjelman director musices Martti Neuvosen johdolla alttarin edessä. Isäntien puolesta puhui kenttärovasti Erkki Hilke. – Vuoden 1981 syksyllä tehtiin vielä tutustumismatka Riihimäen uuteen lasimuseoon, jossa oli Tapio Wirkkalan lasinäyttely. Toinen matka tehtiin 17.10. Orimattilaan, jossa käytiin Taidesäätiö Ilmari ja Wall-Hakalan sekä Pentti Papinahon pysyvässä näyttelyssä Kunnantalossa. Näyttelyssä, jota esitteli Marjut Viitanen, olivat edustettuina myös Orimattilan Heinämaan kylän pitsityöt. Lisäksi retkeilytoimikunta huolehti vuoden 1981 syyskuussa 65 kiltalaisen käynnistä Helsingin kaupunginmuseossa sekä keväällä suoritetusta vierailusta lääket. ja kirurgian tohtori Juhani Kirpilän kodissa katsomassa yli 500 teosta sisältävää, alun perin Viipurista periytynyttä taidekokoelmaa.

Torkkelin Killan Studia Generalia ohjelmat 1976–82

Vuoden 1976 alusta alkoi vielä käynnissä oleva esitelmäsarja Studia Generalia Virkailijain Kansalaisopistossa (Töölöntullinkatu 8), jonka rehtori Aimo Purhonen luovutti hanketta varten kokoushuoneen. Aluksi kuviteltiin, että luentotilaisuuksiin saapuisivat vain eläkeikäiset kiltalaiset, ja siksi varattiin luentosaliksi noin 50 henkilön luokkahuone kello 14,30–16. Kun sitten ”esitelmäsarjan isä” saapui pitämään luentoaan, eivät kaikki kuulijat sopineetkaan kokoussaliin. Vuoden 1976 viimeinen esitelmä pidettiin Kansalaisopiston suuressa luentosalissa, jonka kaikki istumapaikat täyttyivät kerta kerran jälkeen innostuneista kuulijoista. Esitelmien aiheet olivat seuraavat:

Torkkelin kiltalaisia Studia Generaliassa v. 1977.

- Vuonna 1976 13.1. Viipurin ulkoinen olemus, prof. Otto-I. Meurman.
 27.1. Viipuri teollisuus- ja kauppakaupunkina, ylijohtaja Jussi Linnamo.
 10.2. Viipuri liikunta- ja urheilukeskuksena, sosiaalineuvos Aaro Laine.
 24.2. Viipuri musiikkikeskuksena, konserttimestari Sulo Aro.
 9.3. Viipuri teatterikeskuksena, fil.maist. Katri Veltheim.
 23.3. Viipuri tänään, sanoin ja kuvin, rak. arkkitehti Juha Lankinen.
- Vuonna 1977 17.1. Viipurin sanomalehdistö, toimittaja Niilo Yrjölä,
 31.1. Viipuri varuskuntakaupunkina, kenraaliluutnantti Unto Matikainen,
 14.2. Viipurin asukkaiden vapaista harrastuksista, rehtori Teuvo Moisio.
 28.2. Viipurin ympäristön hovit, agronomi Pellervo Huitu.
 14.3. Viipurin asukkaiden sekakielisyys, kouluneuvos Aarne Huuskonen.
 18.4. Viipurin viimeiset päivät, apulaispäällikkö Reino Hintsu.
- Vuonna 1978 16.1. Vapaussodan alku Viipurissa ja Karjalassa, vt. prof. Jaakko Paavolainen.
 30.1. Viipurin lääkäreitä 1930-luvulla, ylilääkäri Veli Söderlund.
 13.2. Viipurin seurakunnallinen elämä, rovasti Pentti Erkamo.
 27.2. Viipurin naisten liikuntaharrastukset, lehtori Elli Karvinen.
 13.3. Viipurin ja Karjalan taajamaperinteen keruu, maist. Leena Piira ja hum.kand. Ulla Kervinen.
 27.3. Viipurin Pyöreän Tornin vaiheet, prof. Otto-I. Meurman.
- Vuonna 1979 15.1. Muistelmia ja kuvia Viipurin historiasta, prof. Aimo Halila, diakuvat, rak.arkki-
 tehti Juha Lankinen.
 29.1. Karjalan Kannas Suomen historiassa, prof. Erkki Kuujo.
 12.2. Suomalainen maisema taiteessa, fil.maist. Soili Sinisalo.
 26.2. Katsaus Viipurin kirjailijoiden tuotantoon, yhteiskuntatiet.maist. Kerttu Kirves.

- 12.3. Viipurin kunnalliselämä 1840–1944, prof. Aimo Halila.
 26.3. Viipurilaisen naisen osuus vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä, kouluneuvos Matti Kähäri.
- Vuonna 1980 14.1. Viipurin läntiset kaupunginosat, kirjailija Iris Kähäri ja talousneuvos Viljo Someroja.
 28.1. Vanha kirjasuomi ja Viipurin murre, prof. Veikko Ruoppila.
 11.2. Viipuri kulttuurikaupunkina, fil.toht. Sven Hirn.
 25.2. Suu hyvän tuntee, kieli makkeen maistaa, lehtori Hertta Turunen.
 10.3. Viipuri Talvisodan aikana, kenraaliluutnantti Unto Matikainen.
 24.3. Viipurin Taiteilijaseuran 50-vuotistaival, taiteilija Mauno Aalto.
- Vuonna 1981 12.1. Jaakko Juteini, taantumuksen uhri, kirjailija Iris Kähäri.
 26.1. Viipurin Papula koulupojan silmin, kirjailija Kyösti Skyttä.
 9.2. Viipurin Loikkanen eli Karjalan kaupungiosa, arkistoneuvos Alpo Salmela.
 23.2. Viipurin rautatieläisistä ja rautatiestä, apulaisjohtaja Yrjö Ollilainen.
 9.3. Viipurin väestö ja sen asumisolot, apul.prof. Jaakko Paavolainen.
 23.3. Viipuri kuvina vuosisadan vaihteessa, rak.arkkitehti Juha Lankinen.
- Vuonna 1982 18.1. Viipurin Kelkkalan kylän jakautuminen kaupunginosiksi, kirj.prof. Viljo Nissilä, esitt. fil.maist. Elsa Nissilä.
 1.2. Viipurin suomalaistuminen, kouluneuvos Matti Kähäri.
 15.2. Tipolaiset ja reaalikot kehuvat koulujaan, opettaja Airi Käki ja varatuomari Erkki Tynkkynen.
 1.3. Selostettu urkukonsertti Johanneksen kirkon urkuparvella, taiteilijaprofessori Tauno Äikää.
 15.3. Viipurin vaienneet temppelit, prof. Otto-I.Meurman.
 29.3. Viipurin vaiheet Jatkosodan aikana, kenraaliluutnantti Paavo Junttila.

Toivottavasti luentosarja jatkuu. Se on muodostunut tärkeäksi kiltalaisille ja muillekin viipurilaisille. Meillä ei enää ole Viipuria, jonka hyväksi voisimme toimia, mutta meille on jäänyt menetetyn Viipurin historia, josta vuosi vuodelta löydämme kertomista evakkoviipurilaisille ja lapsillemme. Studia Generalia muodostaa Torkkelin Killan toiminnan rungon.

Killan talouselämästä

Prof. Lyderik Löfgren herätti vuonna 1976 ajatuksen, että Torkkelin Kilta valmistuttaisi myyntiä varten Viipuri-panoraaman: Vakuutusyhtiö Karjalan katolta Talvisodan jälkeen takaisin vallatusta Viipurista valokuvattu raunioitunut Repolan kaupunginosa tai arkkitehti Jalmari Lankisen vuonna 1936 Viipurin tuomiokirkon tornista valokuvaama eheä ja vehmas 1930-luvun kaupunki. Valittiin keskustaa esittävä kaupunki-panoraama, josta jo on myytävänä 2. painos.

On jo kerrottu Killan kultaisesta käsityönä tehdystä jäsenmerkistä, mutta lisäksi on valmistettu stansilla myyntiä varten yksinkertainen hopeoitu Killan jäsenmerkki (1980).

Torkkeli Knuutinpojan sinetistä vuonna 1933 sommiteltua merkkiä on käytetty Killan kohopainoadresseissa, jotka ovat myynnissä keltaisina ja valkoisina (1980).

Arkistossa on Killan tilikirjoja vasta vuodelta 1953, jolloin rahastonhoitajana toimi maist. Ferdinand Alfthan ja tilintarkastajina olivat talousneuvos Eevert Kilpiä ja kauppaneuvos Toivo Nupponen. Vuoden ylijäämä oli 1 455 mk (nykyrahana 14,55). V. 1963 muutettiin markka penniksi, joten ylijäämät pysyttelivät varsin vaatimattomina, esim. v. 1971 vain 32,33 mk. Tuolloin tilintarkastajina olivat Nina Mäkinen ja Eino Aarne. – Vuoden 1981 tilinpäätöksen mukaan Killan varat olivat 40 750 markkaa.

Killan toimihenkilöt ja jäsenistö viimeisenä kymmenvuotiskautena

Killan uudet säännöt vahvistettiin v. 1971. Niiden mukaan hallitukseen on valittava puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä. Puheenjohtaja valitaan vuosittain, muut jäsenet kolmivuotiskaudeksi kerrallaan.

Puheenjohtajat ovat olleet 1972–75 kouluneuvos Aarne Huuskonen, 1976–81 kouluneuvos Matti Kähäri, 1982– kenraaliluutnantti Unto Matikainen.

Varapuheenjohtajat 1972–79 professori Otto-I. Meurman, 1980–81 Unto Matikainen, 1982– Matti Kähäri.

Sihteeri 1973– Kyllikki Wikström, 1981– toinen sihteeri Kerttu Hellevaara.

Rahastonhoitaja 1973–77 Kyllikki Wikström, 1978 Hilikka Santaholma.

Tilintarkastajat 1973–75 kauppatiet.maist. Eino Aarne ja toim.joht. Kauko Himanen, 1976–77 Eino Aarne ja Inkeri Himanen, 1978– Inkeri Himanen, Jussi Linnamo. Varamiehet ovat olleet Ellen Karjalainen, Nina Mäkinen, Kauko Himanen.

Muut hallituksen jäsenet v. 1982: Kerttu Hellevaara (vuodesta 1979), Elsi Luikki (vuodesta 1969), rehtori Matti Kohvakka (vuodesta 1980), dosentti Jaakko Paavolainen (vuodesta 1981), varatuomari Erkki Tynkkynen (vuodesta 1982).

Kunniajäsenet: nykyiset professori Otto-I. Meurman (vuodesta 1973), professori Viljo Nissilä (vuodesta 1979) ja ajanrajan taakse siirtyneet arkkipiispa Erkki Kaila 1935–44, kaupunginjohtaja Arno Tuurna 1968–76, johtajaopettaja Aili Jääskeläinen 1973–81, kouluneuvos Aarne Huuskonen 1979–80.

Jäsenmäärä oli korkeimmillaan 518 jäsentä (1979). Vuonna 1982 oli Killassa 488 vuosijäsentä ja 11 ainaisjäsentä, yhteensä 499 jäsentä. Jäsenistö on kasvaessaan yhteiskunnalliselta rakenteeltaan demokraattistunut. Killan jäseneksi pyrkivä ei tarvitse kahden henkilön suositusta, vaan Killan hallitus hyväksyy jäseneksi ilmoittautuneen. Kuitenkin jos jäsen ei ole

Torckelin Killan nykyinen hallitus 29.9.1982. Eturivissä vasemmalta Kyllikki Wikström, Elsi Luikki, Hilikka Santaholma, Kerttu Hellevaara ja takarivissä vasemmalta Jaakko Paavolainen, Matti Kohvakka, Erkki Tynkkynen, Unto Matikainen, Matti Kähäri.

maksanut jäsenmaksuaan kahtena perättäisenä vuotena, hänet poistetaan Killan kortistosta. Ikärakenteeltaan Killan jäsenet ovat yleensä keski-ikäisiä sivuttaneita ja käytyjen sotien johdosta Killan on myös naisvaltainen. Studia Generaliassa käy kuitenkin nuorempaakin väkeä. Killan jäsenten ammattijakautuma on alkuvuosista monipuolistunut. Sivukiltoja on perustettu Turkuun, Lahteen ja Hämeenlinnaan ja ne toimivat itsenäisesti.

Killan toiminnasta

Killan toimintamuodot ovat muuttuneet. Ei voida enää vaalia menetetyin kotikaupungin historiallisia muistomerkkejä. Sen sijaan voidaan yhä vielä tutkia sen historiaa ja kertoa siitä. Sen vuoksi Studia Generalia -työ on Killalle merkityksellistä. Lisäksi Killan on jäsenenä Karjalan Liitossa, Suomen Kotiseutuliitossa, Viipuri-Museon Säätiössä, Pääkaupunkiseudun Karjalaisyhteisössä, Viipurilaisjärjestöjen edustajistossa voidakseen omalta osaltaan tukea viipurilaistyötä ja yleensä karjalaistyötä.

Lopuksi VIIPURI ON KUOLLUT – ELÄKÖÖN VIIPURIN MUISTO.